

ŠUMARSKI LIST.

Br. 2.

U Zagrebu, 1. ožujka 1883.

God. VII.

Obrazloženje k nacrtu novog šumskog zakona, kako je priobćen u V. svezku šum. lista za god. 1882.

Piše nadšumar **D. Laksar.**

Od kolike je važnosti i potrebe drvo za existenciju čovječanstva, uvjerit će se svatko, ako li samo točnije promotri svoje svakdanje potrebe.

Naše zgrade, razne gospodarske sprave, toliki obrti i industrija, — u obće kamo se god ogledamo, — svud se traži drvo.

S toga dosljedno tome, dočim je drvo glavni proizvod šumah, to se je već odavna pokazalo nužnim šumami oprezno postupati, ter ih štediti, pače ih narodnim dobrom smatrati, i kao s takovim upravljati.

Već u staro doba kada je rimska republika bila u najliješem cvjetu, imao je glasoviti rimski konsul Julius Cesar vrhovni nadzor nad šumami.

Filip II. izdao je jošte g. 1219. prvu poznatu naredbu o šumah.

Nu dočim je bila u ono doba a i kašnje nerazmjerno velika površina šumom obraštena, a pučanstva malo, pružala je šuma bez ljudske pomoći u obilju potrebite proizvode, koji bijahu skoro bez vrednosti. S toga je pučanstvo moglo uživati po volji šume, jer šumom bogati vlastnik nije za istu mario, i tako upravo na taj način u mnogih mjestih obteretiše se šume pravom služnosti.

Vremenom, poče se množiti i pučanstvo, a time i potreba na drvih, te stoga g. 1769. izdade kraljica Marija Terezija i za našu domovinu šumski red, koj je bio za ondašnje odnošaje dovoljan.

Nu dočim se počeše šume krčiti, te u druge vrsti gojitbe pretvarati, a trgovina se s drvi, odnosno s našimi na daleko poznatimi brastici otvorila, nastaše i s druge strane svakim danom sve veće potrebe na drvih, uslijed dižućih se obrta, smatrala je absolutistička vlada obvezanom, izdati novi šumski zakon od 3. prosinca 1852., koj je i u Hrvatskoj 24. lipnja 1857. uveden.

God. 1860. ustroji se i gospod. šumarsko učilište u Križevcima, za da si u vlastitoj domovini odgojimo i izobrazimo šumare, kojim bi se u upravu pre-dalo to najveće blago hrvatsko. Jedan decenium iza toga, počeše obćine uslijed privremene naredbe ob upravi obć. šumah od 4. ožujka 1871. postavljati i kot. šumare, kojim povjeriše upravljanje i gospodarenje s občinskim šumama. Kod županijah pako budu namješteni županijski nadšumari, kojih je dužnost nadzri-

rati strukovno upravljanje obćinskih šuma, a s druge strane bđiti nad tim, da li se u svih šumah nad kojima imade vlada vrhovni nadzor, s istima tako postupa, košto to šumski zakon propisuje.

Nu uz sve to opažamo svakim danom sve više, da nam šumah nestaje, jer živimo u vremenih, gdje se jedino na što veći momentani dobitak gleda, a dielomice, da se i nerazmjerne potrebe pokriju, a u šumah misli se, da je nadjeno zlatno vrielo dohodka.

Naši veleposjednici malom iznimkom, sjeku šume nebrineći se kako će ih pomladiti. Već vidimo, gdje su jošte pred koju godinu nalljepši hrastići bili, kako na praznoj površini svakim danom sve više trnje i kupinje raste.

Obćine za da namire svoje troškove prodavaju takodjer više nego li bi smjele, a i sama država u tom nezaostaje. — Da to stoji, dovoljno je ako spomenemo, da je god. 1880. u samih novinah proglašeno dražbah na drvo, uz izkličnu ili procienbenu vriednost od 4,524.500 for. Posljedica tih nerazmjernih prodajah bit će ta, da će za 15 do 20 godina vriednost hrastovom drvu, napose za duge, dvostruka biti, jer će se rijedko gdje naći jošte stari hrastići, kojim se sada još ciela Evropa divi. A gdje je pokriće domaće potrebe na građevnom i gorivnom drvu? Ta potreba je ogromna, sbog pravljenja drvenih kućah i sgrada, te neumjerenog i razsipnog trošenja gorivnih drva, poradi slabih stiena, te primitivnih pećih.

Računa se doduše, da u Hrvatskoj i Slavoniji zauzimaju šume 1,596.288 hekt., što čini 35% od ciele površine, a od toga odpada na državne šume 35%, na one urbarskih obćinah 24%, na one imovnih obćinah u bivšoj vojnoj Krajini 15%, a na privatni posjed 26%, te bi s toga dočim šume preko trećine površine zauzimaju, uz našu napućenost i stanje obrtih, dovoljnu zalihu drva morali imati. Nu već nam sadašnjost žalibože protivno dokazuje. Jer od ote prije navedene šumske površine, morale bi se odbiti i odračunati one silne ravnice, gdje su ko što je to već prije rečeno najljepši hrastići bili, a zatim opustjеле gore, jer dokle je mogla sjekira doseći, vidimo da se pomalja goljet, te kraš sve više širi. One šume pako, koje su bliže gradovom, osobito one koje su žitelji dobili odkupom pravah služnosti, već su samimi kradjami tako rekuć uništene, premda nesmijemo s vida pustiti, da je na tih površinah u obće malo drvah bilo, jer su ovlaštenici već prije u njih drvarili, a kod segregacije, u koliko su blizu selah, istim odlučene i predane.

Time bi se spomenuti razmjer šumske površine prama ostaloj, znamenito smanjio, a možda i na polovinu sniziti dao. Iz toga vidimo nadalje, da se šume s jedne strane po samih vlastnicil bezobzirno sjeku, s druge strane naše pučanstvo smatrajući šumu obćim dobrom sjeće ih i krade bez prestanka, prednjevajući, da to nije kradja, te ako se dotičnik uhvati, da će imati vrednost drva naknaditi, ako će htjeti, i ako bude u obće, kada dodje do utjerivanja odštete, imao istu odkuda namiriti.

Ako se uz odsudu na platež odštete, i kazni za taj prestupak, to su kazne obično tako neznatne, da to ni spomena vredno nije. Takovim postupkom

se pako naravno haranju šuma na put stati nemože, gdje i onako siromašno pučanstvo najvoli u slučaju potrebe, što god zaslužiti iz šumah, odnosno kradjom i prodajom drva.

Prije navedeno šumsko osoblje, — gdje je u obće takovo i postavljen, — nemože u takovih okolnostih, i uz tako manjkav šumski zakon mnogo raditi, jer što i radi, nalazi na razne zapriče, a gdje se šume i pomladjuju, tamo pučanstvo, naviklo imati sve otvoreno za pašu, uništi i taj podmladek pašom, a napose i vatrom, što nam dovoljno dokazuju toliki silni šumski požari, koji se u proljeću i jeseni dogadjaju po svih krajevih Hrvatske.

Od tuda pako proizlazi, da se stare šume bezobzirno sjeku, a mlade ne-odgajaju, te da se za uzdržavanje i gojenje šume za potomstvo, dosada u nas slabo mislilo, kao što se nije prava vrednost šuma cienila, već se s istimi mačuhinski postupalo, a posljedica toga ta, da se uvidjavniji rodoljubi počeše već i sami tužiti i zgražati u novinstvu nad pustošenjem i umanjenjem šumah, vapeć za vremena jošte, da se tomu na put stane.

Osim toli potrebnih nam drva, koje šume pružaju, važne su i potrebne iste i sbog njihovog znamenitog uplivanja na podnebje, kao što se je to u novej doba dovoljno dokazalo.

Šume razbijaju žestinu vjetrova, što je svatko mogao opaziti išav poljem na vjetru, te kako je nestalo vjetra, čim je došao u šumu. Najžešćem vjetru kada dospije do šume, nestalo žestine, koja se razpršuje medju drvećem, granjem i lišćem. Ovako štite šume bližnju okolicu od zlih posljedicah žestoka vjetra, i to ne samo ljeti, već i zimi, kada snieg mete. Nenalazi li pako mečava zaprieka, to nameće mjestimice čitave gore od sniega, pod kojima onda usjevi propadaju, ili ako su goli, pozebu. Najviše se to osjeća, kada se takova šumska obrana posjeće i time vjetru put otvori. Mnoga je okolica već stoga opustjela.

Nu sve to nije ništa prama stradanju naših primorskih stranah, uslijed nestajanja šuma.

Bora ili bura je najveća bieda našeg primoraca. Kad bura zahuji, ništa ju nemože zadržati, sve obara na tlo, ter i ono malo plodne zemlje iz gorah odnasa. A da ta bura u Primorju tako biesni, dokazani je uzrok nestašica šuma, koja isoj put otvara.

Brdine primorske su goli kamen, na južnoj strani obrnutoj k moru. S toga se ove gole stine kad sunce sja, a vjetra neima, za 8 do 10 stup. više ugriju, nego li ostali zrak, tako da ta vrućina poskoći u ljeti do 40°R. Uz toliku vrućinu pako izhlapi sva vlaga iz zemlje, te se i ostali zrak vrlo sgrije, osuši i razriedi.

Sjeverne strane i sljeme primorskih gora su šumom i travom obrasle, a bogate mnogimi izvori. Usljed toga je i toplina ovdje mnogo manja i vegetacija bujnija. Ova razlika medju hladnim, vlažnim i težkim zrakom vrha ili sljemena, a riedkim i vrućim zrakom južne strane, uzrok je bure. Jer čim je veća razlika medju njihovom gustoćom, tim je burnije njihovo komešanje, za da se iz-

jednače uslijed naravnog zakona jednakosti gustoće. Da su južne strane šumom obrasle, nebi se mogao zrak tako svručiti, a kad nebi bilo tolike razlike među toplinom, nebi ni bura toliku moć imala, jer znamo, da već sama šuma žestinu vjetrovah smanjuje.

Šume djeluju na toplostu zraka. Za liepog ljetnog dana sgrije se poljska zemlja više od one gustom šumom obraštene. O tom se je mogao svatko osvjeđočit došav sa polja u šumu, gdje se u ugodnoj hladovini odpočine. Na pojav je to naravan. Kad žarko sunce sija na šumu, sgrijava joj vrhunce, nu sgrijan zrak budući lagiji od nesgrijana, nepada na tlo, nego se diže u vis povrh stabala. Zrak u šumi zaštićen je granami drveća od sunčane žege, a doćim iz crnice, trave i drveća izhlapljuju mnoge pare, a kad se para razvija nestaje zraku topline, jer ju para upija, a stoga je i zrak u šumi mnogo hladniji. Ovaj hladniji i za to gušći zrak opet teče po zemlji i izlieva se iz šume po zakonu naravnom onamo, gdje je zrak toplinom providjen. To je onaj hladni vjetrić, što osobito jutrom iz šume piri i vrućinu razblažuje.

U noći izhlapljuje iz zemlje veći dio topline obdan skupljene, ako zemlja nije zastrta biljem, jer ovo, a jošte više šuma, svojimi nebrojenimi granami prieće to izhlapljenje. Za to je zrak po noći topliji u šumi, nego li izvan nje. Hladniji zrak iz polja navaljuje obratno u noći u šumu, da se izmiješa sa toplijim. Zato u večer piri vjetar iz polja u šumu.

Ovako blaži šuma po ljetu veliku vrućinu i studen, i prieći prieku promjenu topline, a jošte više djeluje iz proljeća i jeseni, kad su ovakve nenađane promjene najopasnije po gospodara, jer s njih postaju pogubni mrazovi. Nu šume sguščavaju i umnožavaju takodjer i vodenu paru zraka.

Drveće vadi svojimi žilicama iz zemlje hranu izmjehanu vodom, a ta voda izhlapljuje kroz lišće. Doćim crnica u šumi uzdržaje dugo vodu, poput spužve reč bi, odkuda se opet neimajuć kuda oticati polagano diže u zrak, i tako šume djeluju i na vlagu zraka, stvaranje rose, koja je obzirom na plodovitost tla od osobite vlažnosti. Usljed toga izhlapljivanja nadalje pomažu šume znatno sguščivanje vodene pare u zraku, a tim i stvaranje oblakah, kiše itd. Šume prieće tuču privlačeć munjevinu. Da može biljka ili drvo povoljno uzpievati, treba joj munjevine. Ovo svojstvo drveća je osobito onda važno, kada nadodje blizu zemlje oblak pun munjevine protivne onoj, što je ima na zemlji. Ovakove protivne munjine nastoje se po naravnom zakonu stopiti i izjednačiti. Ako to bude naprečac, eto ti munje i groma, koji piju toplinu iz oblakah. Usljed toga se para od oblakah sguščava u vodu, pak onda lije kiša kao iz kabla, ili se pakos gusne u led i tuču, te nam sve pohara.

I od ove nas bide štite šume, jer svojimi vrhovi pozitivnu munjinu privlače, koja bi inače rastuć toplijim zrakom tuču prouzročila. Čim je predjel više šumom obrašten, napose četinjačom, tim više će se munjevine sgušnutoj vodenoj pari oduzeti, a time preprečiti jošte veće sgušnuće koje radja tuču.

Šume diju nadalje na vriela, na redovito stanje voda u rieka i potocih, a po tome djeluju u nas i na poplave, koje u Posavini i Podravini silne štete

prave. Kada kiša padne u gorah i šumah, tad zaostane voda na lišću i granah, a i zemlja ju upija, a dočim uslijed krošnje stabala neizhlapljuje, to ostaje u zemlji. Jedan dio te vode i opet upijaju stabla, izhlapljujući paru kroz lišće, odnosno šupljinice. Time djeluju šume povoljno na vegetaciju svojom vlažnošću, koju reč bi za sušno vrieme čuvaju. Drugi dio vode pako probiv donjekle ipak u zemlju, spušta se naravnom težinom nizje u zemlju, koja ipak i žilje i razne biljke a i lišće sadržaje, dok se sve polagano tim skupljanjem vriela i potočići nestvaraju. Time se obskrbljuju vriela sa čistom svježom vodom potrajno, te se neosuše kako biva u golih predjelih n. pr. na krasu, gdje žiteljstvo mora po više satih daleko vodu nositi, a država cisterne graditi. To nam pako sve dokazuje kako li je uzko skopčano pitanje o vodi i šumi.

S toga se netrebamo čuditi, da se vriela i potoci posuše, ili samo periodički teku, da visina vode u riekah pada, kada se veći predjeli šuma posjeku, a obratno da se vrela i potoci množe i da redovitije teku, kada se goljeti šumom i opet zasade.

Padne li kiša na goljet, to bujica leti niz goru sve to bržje, odnašajući sobom plodnu zemlju, kamenje i drvlje, uslijed čega kada sve to dopre u nizine gdje su rieke, iste silno narastu, prouzrokujući svojimi poplavami silne štete.

Šume čiste nadalje kako je poznato i zrak, dielući povoljno na zdravstveno stanje pučanstva.

Bez kisika nebi mogli ni ljudi ni životinje živjeti, jer ga dihanjem upijamo, dočim uzdišemo ugljevnu kiselinu, koju opet biline primaju, uzdišuće same toli nam potrebni kisik. Zato šume veoma povoljno djeluju u zdravstvenom pogledu, a uslijed toga svojstva, vidimo, da u većih gradovih gdje je toliko nečista i nezdrava zraka, sade stabla po šetalističkim i sokacim itd.

Tim bismo bilo na kratko razložili potrebu i važnost šuma, a da se točno saznade fizikalni upliv šumah na zrak i tlo, te da se prema tomu s šumama postupa, uredjena su u drugih državah, a i u našoj monarhiji posebna šumska pokušališta, koja točno sve učine šumah bilježe, i svojim putem objelodanjuju.

Osvjedočenje pako da ni u nas tako dalje ostati nesmije, jer ćemo inače ostati bez šumah, a elementarne nepogode će nas skroz uništiti. Potaknuto je valjda i visoku vladu a i šumarsko društvo, da valja izraditi novi za naše odnosači svrsi shodan nacrt šumskog zakona. S toga je i na dnevni red ovogodišnje šumarske nam skupštine stavljena poznata razprava o nacrtu novog šumskog zakona, kojom je zgodom g. Dojković i podpisani bio izvjestiteljem u tom predmetu, te kako je skupština osnovu primila, tako bje tiskana i u tom listu. Upravljujući odbor imat će pako istu predložiti visokoj vladu, a da je i opravданa ta osnova, te da dokažem, da se jedino ovima ustanovama šume naše spasiti mogle budu, ter racionalno šumarenje uvesti, obrazložiti ču još i svaki paragraf, kako sliedi naposebice, upućujući međutim obzirom na same ustanove zakona, na samu zakonsku osnovu kakova je bila objelodanjena u V. svežku „Šumarskog lista“ god. 1882.

§. 1. U istom se navadja i ustanovljuje pojam šume i šumskoga tla. Ta definicija najshodnija, te ju i drugi imadu, vidi: osnovu austrijanskog šumskog zakona.

§. 2. Dosljedno §. 1. nemože se ni zemljište šumsko, koje se dozvolom vrhovne oblasti u drugu vrst težatbe promjeni, više smatrati šumskim tlom.

§. 3. Razdjelenje šuma na državne, pravnih osobah i privatne odgovara skroz našim odnošajem, te dalnjim ustanovam ovoga načrta.

§. 4. Zbog iztaknute važnosti šuma za čovječanstvo poradi drvah, ter napred iztaknutih fizikalnih svojstvah istih, i upliv na samo gospodarstveno stanje okolice, šuma, važno je ne samo za sadanje vlastnike, već i za potomstvo, al sebičnost ne mari za to, i stoga je bila dužnost vladah proti onim koji hoće da pustošenjem šuma drugima škode, poprimiti shodne mjere, jer država je pozvana u prvom redu brinuti se za narodno dobro. Ako bo i imade vlastnik kakove stvari, pravo uništiti ju, to opet valja samo u toliko, u koliko se takovim uništenjem nenanosi javna šteta.

Država proglašiv pravo svojine svetim, stekla je pravo naprama vlastniku, koji joj se mora zahvalnim izkazati, što mirno i sjegurno svoj imutak uživa.

Naprama pravu slobodnoga uživanja stoji dakle dužnost države, da ustanovi uvjete tog uživanja i da se suprostavi zloj porabi, kad se njom krnji i radi na štetu javne koristi. Uzmemo li nadalje na um, zadaču koju je narav šumam namienila, pa kada uvažimo potežkoće i zapriče pomladjivanja poharanih šuma, negovoreći o potrebah prometa, obrtnosti i kućanstva, uvjeriti ćemo se, da su šume prekom potrebom, da obća korist zahtieva njihovo uzdržavanje, a zato i opet da su vlade ne samo vlastne, nego upravo i dužne djelo predjašnjega, a nadu i sigurnost budućeg naraštaja, braniti od samovolje sadašnjega gospodara.

Uzdržavanje šuma, tiče se javnog poredka. S toga su si sve vlade pridržale vrhovni nadzor nad šumami, pa je taj i u tom §. naše osnove pridržan.

§. 5. Gdje bi iza sjećnje šume na gorah itd. zle posljedice po dotičnu okolicu i žiteljstvo iz javnih i obće koristnih obzirah nastati mogle, imadu se takove šume u zabranu staviti.

Pogledajmo samo na naše primorje, pak ćemo se osvijedočiti o potrebi te ustanove, a interesantan študij nam pruža i samo zagrebačka i kalnička gora, u tom pogledu. Ta zabrana sastojat će se u tom, da se ustanovi u toj šumi način postupanja, a s time i način uživanja. Nastale tražbine na odštetu pro-suduju se po obstojećih zakonih. To pravo državi svagdje pripada, te je ta ustanova i u starom zakonu u §. 20. sadržana bila.

§. 6. Koje šume će se u zabranu staviti, dati će zemaljska vlada izviditi po šumskom nadzorništvu, kano ti šumarska redarstvenoj oblasti, koje će o tom na licu mjesta sve interesente saslušati, za da onda u dokazanom slučaju potrebe, zem. vlada tu zabranu odrediti može, s kojom će se i cieli budući postupak ustanoviti. U roku od 5 godina imadu se zabrane izviditi i ustanoviti dalnja shodna. Dočim pako država u svojem kao i u interesu pučanstva stež

vlastnika u slobodnom uživanju svojine, stoga će se od toga vremena počam takove šume imati i od poreza oprostiti, ili će im se bar primjereni popust podieliti. Premda je porez zajednički predmet, te o tom naš sabor nezaključuje, to ipak dočim je u magjarskom šumskom zakonu u §. 2. ta ustanova takodjer sadržana, neima zaprieka ni ste strane, da se ta pogodnost i nama dozvoli.

§. 7. Košto se svaka odluka mora temeljiti na nekom razlogu, mora se i u zabranjenoj odluci razlog iste navesti. Ako li se kurator postavi, mora se naravno i taj naznačiti.

§. 8. Ta zabrana može se opet dignuti, kada prestane razlog s kojeg je odredjena bila, uz isti postupak kao i kod nametnuća zabrane, nu prije imati će dotičnik sve troškove obraćene na pomladjenje, upravu i nadzor, kao i plaću kuratora namiriti.

§. 9. Ovakova zabrana imade u svih posljedicah istu moć kao i sudbena zabrana, za da se predusretne svakom nesporazumljenju.

§. 10. Dočim je svrha zakonu omogućiti svrsi shodno uzdržanje šume, to se s istima mora po načelih šumarske znanosti tako postupati, te ih tako uživati, da se ta svrha i postigne. To se pako može jedino time postići, ako se gosp. osnove sastavlaju, ter nadležnoj oblasti na potvrdu podnašaju, jer je u njih ustanovljeno, koliko, kada i gdje će se sjeći i pomladjivati, te vlada onda može lasno na temelju tih gospod. osnova svoj vrhovni nadzor nad šumama vršiti. U starom zakonu nije se zahtievalo gospodarskih osnova za privatne šume, nu ipak vlastnik šume po §. 4. nije smio šumu pustošiti t. j. š njom tako postupati, da time daljnje plodjenje drva bude ili pogibelji izvrženo ili posve onemogućeno. Tom ustanovom bio je svejedno vezan šumu uživati jedino po načelik umnog šumarenja, te je mogao stoga imati gosp. osnovu, koju su veleposjednici, obično i oblasti, na potvrdu podnašali, za da tobož dokažu, da će šumom primjereno po zakonu gospodariti.

Dočim je dakle u smislu zakona morao i do sada imati i privatni posjednik gospodarsku osnovu, da izbjegne posljedicam §. 4., te da može u svako doba dokazati da šumu nepustoši, već da promišljeno po njekojoj osnovi šumu sječe i uživa, te da se za pomladjenje iste brini, to neima razloga, da se i u novom zakonu baš i izrično neustanovi, da je dužan gosp. osnovu sastaviti, te ju na potvrdu podnjeti. I to tim prije u nas dočim na šume privatne, četvrtina ciele šumske površine odpada. A vlastnici su većim dielom sami veleposjednici, od kojih se već obzirom na njihov znatan komplex šuma osobito u njekih okolicah gosp. osnova podpunim pravom i zahtievati mora, jer će i onako morat imati šum. osoblje za upravu i nadzor, a dosada su se upravo ovdje, bar na njekih mjestih, najveća pustošenja šumah dogadjala. Stoga je skroz opravdano, da u buduće i oni gosp. osnove sastavljati i predlagati moraju, za da visoka vlada, koja imade vrhovni nadzor nad svimi šumami, taj nadzor u istinu i vršiti može te da imade jasnu sliku o stanju šumah, te gospodarenju s istima. Naravno, da se ova ustanova neće moći protegnuti na one, koji imadu kakav kolnjak ili u obće koju ral šumice. Menja se dakle samo forma, u interesu stvari.

§. 11. Gosp. osnove imadu se u dva primjerka sastaviti, te šum. nadzorničtvu predložiti, da ih izpita na licu mesta, te prama obnašašću povrati na nadopunjjenje, ili ako su redovito po ovom zakonu sastavljenе, imat će ih zemalj. vladi na potvrdu podnjeti.

Košto su se prije te gosp. osnove morale županiji podnašati, ili ih je samo vlada istim dostavljala, te ih je onda žup. nadšumar izpitao, te vladi predložio na odobrenje, tako bi odsada isti posao obavljalo šumsko nadzorničtv, koje bi se odgovarajuće ustanovam ovog zakona umiesto žup. nadšumara imalo stvoriti, kao oblast podredjena zem. vladi za provedbu šum. zakona odnosno za obće gospodarstvene i redarstvene ustanove istog. Prije već odobrene gosp. osnove imadu se u prepisu šum. nadzorničtvu dostaviti evidencije radi, kao i poradi ustanove §. 12.

§. 12. Odobrene gosp. osnove služe za ravnjanje i strogo obdržavanje pri upravi i uživanju šuma, te jedan primjerak dobije vlastnik, a drugi šum. nadzorničtvu odnosnog područja. Glavno je da se na to gleda da li se dotični vlastnici drže točno gosp. osnove, da li više ne sjeku, i da li pomladajuju izsječene površine, ostane li i u buduće sve samo na papiru, dočim se u narav drugčije radi, onda smo i opet tamo gdje smo bili, a da to nebude imati će šumsko nadzorničtvu osobito paziti.

§. 13. U istom se ustanovljuje rok od 3 god. za sastavljanje gosp. osnova na vlastiti trošak. Gdje su otežujuće okolnosti kao izmjera i veće predradnje napose kod privatnih posjednikah, može zem. vlada na obrazloženu molbu taj rok na 5 god. produljiti, nu podjedno se imade primjereno predlogu vlastnika međutimno uživanje tih šumah ustanoviti, za da nebi vlastnik samo stoga zatezao s podnešenjem gosp. osnove, da može dulje po svojoj volji sjeći i puštošiti šume. Taj je rok dovoljan i u naših okolnostih da se mogu gosp. osnove sastaviti, jer se i onako kod većine vlastnikah na istih već radi.

§. 14. Gosp. osnova ustanovljuje točno način i kolikoču uživanja, te se iste valja držati, nu ipak mogu doći i elementarne nezgode, koji nas primoraju od gospodarske osnove odstupiti, te drugčije šume uživati, a možda i prehvati učiniti n. p. ako se zareznici u četinjači pokažu ili vjetar stabla prevrši i t. d. A može se i to dogoditi, da se momentano mogu drva zbog gradnje željeznice itd. mnogo bolje unovčiti nego li kašnje, kad neima te potrebe itd. U takovih važnih i opravdanih okolnostih dakle može onda zemalj. vlada na molbu dotičnog vlastnika šume, dozvoliti, da se (donjekle) ustanoviv to ipak točno, od ustanova gospod. osnove odstupiti, te i prehvati učiniti može, nu to se ipak ima kašnje izravnati bez uštrba za gospod. osnovu i potrajno sumnarenje. Taj zahtjev je skroz opravdan, te se mora u dokazanom slučaju u interesu vlastnika šume, a i same države uvažiti.

§. 15. Ako li vlastnici šuma nepodnesu u opredjeljenom roku gospodarske osnove vlastitom krivnjom, imadu se kazniti novčanom globom po hektar najmanje sa 1 for. U nacrtu podpisatog bile su navedene globe prama veličini

površine, te bje maximum globe 1000 for., dočim bi ovako mnogo veće svote išaše, te će se svakako imati maximum navesti.

Ova kazna se kod svakog polgodišnjeg zakašnenja opetuje, nu nesmije dulje od 2 god. potrajati, jer onda ima šumarski nadzornik shodna odrediti, da se na trošak dotičnog vlastnika gospod. osnova sastavi, jer se o tom radi, da se te osnove svakako učine,

§. 16. Za da se ne zateže od calendas grecas sa segregacijami, a u interesu boljeg i umnijeg šumarenja, imadu se iste izvesti za 3 god. Dočim su većinom već izvedene, moći će se u tom roku zaostale lahko kraju privesti, što napokon i u interesu obterećenika leži.

Ako koja stranka vlastitom krivnjom segregaciju zategne, kaznit će se globom od najmanje 2 for. po hektar, a neizvede li se i opet za godinu dana iza toga roka, kazna je dvostruka, a da se segregacija ipak izvede, jer se o tom radi, imati će šum. nadzornik staviti zemaljskoj vladi predlog, da se eventualno i ureda radi na trošak krvca segregacija provede. Ako li urbarni sud regregaciju zategne, onda se stranke nemogu na odgovornost pozvati.

§. 17. Dočim se želi šuma odnosno šumska površina navedena u §. 1. uzdržati kao takova, nije slobodno bez dozvole zemaljske vlade nijedno šumsko zemljište u drugu vrst gojitbe pretvoriti. To je ustanova i u starom zakonu u §. 2. bila.

§. 18. U istom se ustanovljuje kako se može ta dozvola od zemalj. vlade dobiti. Vlastnici šuma imadu se na šumarsko nadzorništvo obratiti s molbom, kojoj se mora priložiti gospod. osnova, položajni naert tih i susjednih šumah, te ostalih medju njima nalazećih se zemljištah, ter podjedno dokazati šumsko statističkimi podatci potrebu ili korist preinačenja vrsti gojitbe. Ovom ustanovom zajamčeno je vlastnikom šumah gdje se dokaže prava korist i potreba preinačenja, da ju mogu postići, a s druge strane izbjegne se s time mogućnosti, da se zatraži dozvola samo za to, da se nemora šuma uzdržati ili pomicati, pak da se ta površina kao za pašnjak potrebita prazna ostavi, da na istoj trnje i kapinje raste.

§. 19. Kod podjelivanja te dozvole mjerodavni su obziri javni, zdravstveni i narodno gospodarstveni, koje netreba pobliže razjašnjivati, jer su već iz uvoda lahko shvatljivi, zatim da li je to zemljište kao oranica, livada ili vinograd za stalno obradjivanje prikladno ili ne, ili pak da li je ta dozvola potrebna samo za prelazno uživanje t. j. na koju godinu, a onda se ima površina opet pošumiti.

§. 20. Isti ustanovljuje kako imade šumarski nadzornik s molbom za krčenje šume postupati. Najprije imade o tom obavjestiti sve susjede i intereseante (n. p. ovlaštenike), da mogu možebitne privatno pravne prigovore kod dotičnog civilnog suda staviti, a ako ih stave, imadu o tom šumar. nadzornika obavjestiti, jer prije nemože izvid za dozvolu preduzeti.

Kada sud te prigovore rieši, odredit će šumarski nadzornik očevod na licu mjesata, ter k toj razpravi pozvati vlastnika, susjede, kao i ostale inter-

sente, a u slučaju strategičkih i obranbenih obzirah i minist. ratno, gdje će se onda odlučiti, da li se može iz javnih obzirah u smislu §. 18. i 19. ta dozvola podjeliti ili ne.

§. 21. Za da se ta promjena vrsti gojitbe kako se dozvoli u istinu i izvede, a ne da se možda time vlastnik šume rieši pomladjivanja, imade se u toj dozvoli ustanoviti i rok do kojega se promjena vrsti gojitbe izvesti, te zemljište za namjenjenu vrst težatbe prirediti ima.

§. 22. Promjena vrsti gojitbe smatra se izvedenom, kada po odstranjenom drvu za pomladbu šumah nije ništa učinjeno. U nacrtu podpisatog bilo je predloženo, da onda, kad se izkrčeno zemljište za drugu vrst gojitbe priredi n. pr. preore za sijanje, ili zasadi lozom itd.

§. 23. U šumah koje su obtorećene pravom drvarenja u smislu §. 16. imade se jedino ono uživati što gosp. osnova ustanovljuje. Ako su dakle prije veća doznačivanja bila, morati će se ista stegnuti, jer ovlaštenik može samo u smislu ovog §. svoj dio dobiti i tražiti. Političke oblasti riešavaju, ako li se ovlašćenik i obtorećenik neslažu samo glede načina kako da se izvršuje nepreporno inače pravo drvarenja, za da se izbjegne svakoj neznačnoj a dugotrajnoj razpravi.

§. 24. Šume se odgajaju i ciene ponajprije poradi drva, te je isto kao glavni užitak. Nu uz to nam davaju i njeke nuzužitke, koru, pašu, žirovinu, razno bilje itd. S toga obzirom na uzgoj glavnog užitka dopušteni su šumski nuzužitci samo u toliko, u koliko nepriče valjano plodjenje i gojenje šumah, kao što to n. pr. uz stelarenje biva.

§. 25. Da se dobivanjem nuzužitaka češće hotimice ili neznanjem šumi ne-nanaša šteta, ustanovljeno je u ovom i sljedećih paragrafih, kako se ti nuzužitci i u kojoj mjeri uživati budu mogli. Stelju od opalog lišća i mahovine može vlastnik šume sakupljati samo drvenimi grabljami, ali nesmije zemlju izrovati ili srgtati, jer se tim tlo slabii, a drvo na prirastu gubi, za to su zabranjene željezne grablje, koje su težje i oštire. Berek, žukovinu i ostalo bilje slobodno je sama štednjom eventualnog mladog drvila, odnosno naraštaja skupljati. Gdje se je provredjivanje istom obavilo, nesmije se steljariti, za da se humus stvara, koj će povoljno djelovati na što bolji rast mlađih stabala. Po mjestih određenih za podmladak, gdje bi se moglo budućem mlađom naraštaju škoditi, zabranjeno je takodjer steljarenje, jer čim je tlo kriječje, tim sigurnije i bolje mlađa biljka uzpejava. Tamo gdje se kani redovito stelja skupljati, treba da se to i u gospodarskoj osnovi primjerenog naglasi.

§. 26. Stelja od granja može se od stojećih stabala koja će se istom sjeći samo na $\frac{2}{3}$ dolnjih granah šklještiti, a izvan sjećine samo $\frac{1}{3}$, a nesmije se u tom slučaju slabije grančice nalazeće se medju jačima uzimati, a uz to se može to kljaštrenje izvadjati samo od rujna do konca ožujka, nu ne po najlučoj zimi, niti smije onaj koj se na stablo penje željezo na obuci imati, jer bi se time stabla oštečivala. Od ležećih stabala mogu se naravno sve hvoje okljaštriti.

§. 27. Dočim nam stelja stvara šumsku crnicu, a i šuma na dobroj zemlji bolje i uspješnije raste, to se može stelja na istom mjestu kupiti najviše svake

10 godine, a nije slobodno kupiti istodobno stelju od lišća i granja, jer bi time šuma štetovala na prirastu.

§. 28. Paša u otvorenih šumah slobodna je uz nadzor pastira, za da blago u branjevine neulazi. U branjevine, koje se kao takove kroz občinske uredе pučanstvu proglase, nesmije se blago na pašu tako dugo tjerati dok se i opet otvorenimi neproglase, što se može jedino učiniti, kada je pomladak tolik, da ga blago nemože više ogrizti i uništiti. Ovakove branjevine imadu se osim zbrane i ograbiti ili ograditi, ili bar vidljivimi znaci od slame itd. označiti. Kod šumah prebrojenih t. j. takovih gdje se pojedina stabla vade ako se bojati za podmladak može šumsko nadzorničtvo u interesu uzdržanja šumah opredeliti najveći broj blaga koje se u obće u dotičnu šumu na pašu tjerati smije.

§. 29. Poradi štednje podmladka, koj se kada je pod sniegom, te u obće zimi, nemože oštetiti vožnjom, padanjem i izradjivanjem stabala kao ljetu, kao i iz tehničkih obzira, imadu se drva sjeći samo jeseni i zimi te najduže do konca ožujka izvesti. U osobitih nepredviđljivih slučajevih može vlastnik šume ipak vrieme izvoza i produljiti. Nu gdje drugčije nemože biti slobodno je sjeći drva i u proljeću i ljeti, nu do sljedećeg se proljeća imadu drvo svakako izvesti. Kod siečnja stabala zabranjeno je ostavljati panjeve, toli iz obzira štednje drva, kao i zato jer su ti panjevi naravno leglo škodljivih zareznika. Da se pri siečnji i izvažanju drva kao i kod skupljanja stelje, treba čuvati svake oštete obližnjih stabala i podmladka, sadržana je ustanova u ovom paragrafu. Za svako doznačeno drvo ustanovljuje se rok izvoza, za da se tim nepriveči pomladjivanje, neotešće nadzor, to pod izlikom dobljenog drva neprave štete. A da se to postigne, ustanovljeno je košto i u starom zakonu, ako se drva doznačena neizvezu do ustanovljenog roka, da pripadnu u korist vlastnika šume.

§. 30. Kako se imade doznaka stabala u šumi obaviti, ustanovljeno je time, da se doznaka stojećih jačih stabala obavlja doznačnim čekićem t. j. da se na panju stabla s istim udari biljeg, a kod slabih stabala, gdje se to nemože kao i kod pruća treba točno raztumačiti i primjera radi označiti ono što se ima sjeći. Ležeće drvo pokaže se na samom mjestu, kao i panji itd., naznačiv podjedno vrieme skupljanja poradi nadzora te preprečenja šteta.

§. 31. Za slučaj ako li se gleda potrebe na drvu dogodi medju ovlaštenikom i obterećenikom kakovo nesporazumljenje, imati će o tom politička oblast suditi, nu moći je i redoviti put pravde poprimiti. Ovlaštenik dobije drva samo za svoju potrebu, budi za gradnju ili gorivo, te ako ista prodade ili u druge svrhe upotrebi nego li mu po pravu pripada, kaznit će se u smislu §. 124., jer da podmiri svoju potrebu mora onda štete praviti, a zlorabi blagodat stečenog prava, te koje mu je i zakon dao.

§. 32. Občinske šume nije shodno medju občinare porazdjeliti, jer bi onda lahko svaki svoj dio uništio, te neimajući drva, kod drugih ista krasti morao, a s druge strane već i iz razloga klimatičkih odnošajah nemože se dozvoliti,

da se takav veći komplex šuma uništi pa napokon je i svrha ovom zakonu iz obrazloženog uvoda, da se šume i šumska površina uzdržati nastoje.

Nu u slučaju, ako se u smislu §. 18. i 19. promjena vrsti dozvoli i izvede, ter ako je u kojoj obćini oskudica na oranica i livadah, ter dielitba šumah i iz gospodarskih obzirah potrebna, može u takovih slučajevih zemaljska vlada na temelju obrazloženog izvješća šumarskog nadzorničtva takovu djelitbu dozvoliti, nu i to samo za njeki dio šumskog zemljišta, dočim se i nadalje potrajanje šumarenje osjegurati imade.

§. 33. Tko pogleda pobliže naše obćinske pašnjake, uviditi će da je baš grehota, da tolike rali površine prazne stoje, a obćine ipak od istih porez plaćati moraju, a plaćati će doskora i veći. Navadja se obično, da ih trebaju za pašu, nu za ovu bile bi dovoljne one površine, koje su prazne, nu ima pašnjaka, koji sa šumom obrašteni, dapače kao takova i u gruntovnici i katastru unešeni, te u kojib, tko je marljiviji i drzovitiji sjeće po volji, vozeć drva na prodaju, a obćina plaćaj porez od zemljišta, koje pojedinci uživaju. Kada bi se medjutim na takovih mjestih redovita šuma uzbajala mogla bi biti liepim dohodkom obćine, a i žiteljstvo došlo bi do potrebitih drva. Te je stoga i u toj osnovi ustanovljeno: da se obć. pašnjaci, koje zatekne ovaj zakon, da su takovim drvom obrašteni, da se mogu u šumu pretvoriti, imadu šumom smatrati.

§. 34. Ako li se tko usudi šumsko zemljište navedeno u §. 5. nepovlastno u drugu vrst gojitbe pretvoriti, ima se za to kazniti i to za svaki hektar najmanje 1 for.. a za ostalo sa 50 uovč. Ta je kazna kao minimum, nu polag otežujućih okolnosti može i mnogo veća biti. Da ta krčevina i opet šumom postane, odrediti će šum. nadzornik rok u kojem se imade pomladiti, nu taj nesmije dulji biti od 5 godina. Neučini li se to, a ovom roku, kaznit će se drugi put, a naplodba po šumskom nadzorničtvu na trošak krvica izvesti. Šumski nadzornik zato je i postavljen, da bdiye nad tim, da se šumski zakon vrši, neće li ga dakle vlastnik sam vršiti, to će se morati na njegov trošak odnosne ustanove provadjati dati. I po starom zakonu se je taj prestupak kaznio, nu u novijih zakonih kao n. pr. u magjarskom pošlo se je i dalje, naredjujuć da se po odnosnih šumarskih organih ono izvede, što bi sam vlastnik učiniti propustio.

§. 35. U interesu umnog šumarenja potrebno je, da se ustanovi zakonom rok do kojega se imadu novo izsjećeni dijelovi šuma pomladiti. Nu imade šumah, gdje bi i u roku od 5 godina tlo moglo nesposobnim postati za pomladjenje, n. pr. tamo gdje tlo brzo obrastet trnjem, korovjem, ili gdje bi mogla voda humus splaviti itd., tuj se imade što kraći rok opredjeliti, ter isti i u pomladnoj osnovi i naročito označiti. Dočim će se naći starijih zaostalih nepomladjenih sjećinah i čistinah, a od potrebe je, da se i one pomlade, to se ima svake godine barem toliki dio od istih pomladiti, koliko imade obhodnja godina.

§. 36. Tko bi se usudio šume potrošiti tako, da bi uslijed toga daljnje pomladjenje drva pogibelji izvrženo bilo, n. pr. ako je tlo podivljalo, ili se nije oplodna sjeća u redu vodila, imat će se kazniti u smislu §. 34. Ako li je pako pomladjenje uz normalne obstoјnosti skroz nemoguće, imat će se krivac dvo-

strukim gornjim iznosom kazniti. Slična ustanova bila je bo i u starom zakonu u §. 4. sadržana.

§. 37. Doćim vjetar može silne štete šumi nanieti, napose ondje, gdje se jedna šuma izsječe, te susjedna najednom izvrgne pogibelji vjetra, jer stabla nisu dovoljno ojačala za odoljeti istomu, stoga se ima u onom slučaju, kad bi se koji dio šume sasvim posjekao, a mogla bi nastati takova pogibelj za šumu, za da se ista odkloni od postojeće šume ostaviti rub barem 50 metara širok (zvan šumski plašt) dotle, dok susjedna šuma nedoraste, da po načelih šumske znanosti bude za sjeću prikladna. U tom plaštu mogu se za to vrieme ipak pojedina stabla vaditi prebiranjem. I ta je ustanova i u starom zak. u §. 5. bila već sadržana.

§. 38. Osim šumah, koje su u zabranu stavljenе po §. 5. o. z. moglo bi se ipak u nejekih n. pr. gdje je pjeskovito tlo, isto razrahlati, kad bi se velike sjeće vodile, isto tako i na strmih visinah, gdje bi voda mogla crnicu odnijeti, na obalah povećih rieka, koje bi mogla voda podrobiti, kao i u obće tamo gdje se bojati popuzinah tla, imade se samo na takav način i toliko sjeći, ter namah pomladiti, da se tim štetam može predusresti. Svaki prestupak kazni se globom od najmanje 50 novč. po hektaru, a ujedno će imati nadzorničtvu shodna odrediti glede daljnog postupanja i uživanja s takovom šumom. Stoga se ima i kod sastavljanja gospodarske osnove na to već obzir uzeti.

§. 39. Za prekršaje šumsko redarstvene, koje sam vlastnik šume počini, u pogledu kazne i troškova odgovoran je isti sam, nu isto tako odgovoran je i za one kvarove, koje drugi počine njegovim znanjem n. pr. njegovo upravno ili nadzorno osoblje, jer bi inače da izbjegne kazni, vlastnik mogao krvnju svaliti na svoje osoblje, bilo ono krivo ili ne, to pak preprečiti dužnost je zakonodavca.

§. 40. Doćim se šume samo polag gospodarske osnove u smislu §. 10. uživati smiju, to će se svaki prestupak te ustanove u koliko ovaj zakon drugče neodređuje kaznit novčanom globom od najmanje 25 for. po hektaru.

§. 41. Sve protuzakonite čine, koje počine vlastnici šumah u smislu ustanova ovog zakona, vlastan je svatko prijaviti šumarskom nadzorničtvu ili političkoj odlasti. Šumarsko nadzorničtvu jest šumarsko redarstvena oblast, samo se bo na temelju strukovnog spoznanja može prestupak oceniti.

§. 42. Za upravu i uzdržavanje šuma, sastavljanje i izvadjanje gospodar. osnovah, dužni su posjednici šumah u koliko to sami obavljati nemogu a i neznaju, postaviti šumske činovnike, priznate za samostalno vodjenje šumskog gospodarstva. Šumsko nadzorničtvu kao organ za provedbu šumskog zakona mora znati za sve šumarske činovnike i njihove sposobnosti u svom okružju. Stoga će one šumske činovnike, koje vlast državna ili zem. imenuje odnosno potvrđuje, nadzorničtvu priobćiti, a one, koje sami posjednici šuma navedeni u §. 4. točke b) postavljaju, imaju i sami prijaviti šumarskom nadzorničtvu, za da isto imenovanje njihovo odobriteljno no znanje uzeti nzmogne. Nu pošto od malo posjednikah nemože svaki sam za se držati šumarskog činovnika, to ih se

može uz dozvolu šumarskog nadzornika više složiti na zajedničko držanje. Čijenica, koja i u drugih zakonih sadržana.

§. 43. Netreba obrazloženja.

§. 44. Netreba obrazloženja.

§. 45. Slična ustanova sadržana je n. pr. i u novom magjarskom zakonu. Međutim će samo u slučaju dokazane potrebe prisiliti zemalj. vlasta i privatnog posjednika, da udovolji ustanovom šumskog zakona u občem interesu, obzirom na ustanove ovog paragrafa.

§. 46. Ti zahjevi za lugarsko osoblje odgovaraju zvanju i odnošajem. Dočim lugar mora i onako uvjek u šumi biti, a lov kod nas nije od tolike vrednosti, da bi se posebni organi za nadzor lova postavljati morali, može isti i podjedno čuvaram lova biti.

§. 47. Netreba obrazloženja.

§. 48. Za da šumski činovnici i lugari postanu dionici pravah javne straže, jer se kao takovimi smatraju, da mogu uspješno šume nadzirati i od štetah braniti, biti će potrebno da se kod političke oblasti polag stare prisege zaprisegnu.

§. 49. Ustanovljuje jasno sve, te netreba obrazloženja.

§. 50. Dotično šumsko i lugarsko osoblje polažuće prijegu navedenu u §. 48. već se time zaklelo da neće nikoga nedužnoga ni krivo tužiti ni osumnjičiti, i da će prouzročene štete sdušno i polag najboljeg znanja procjenjivati, stoga što isto izkaže glede učina i okolnostih, koje se odnose na izvršivanje službe njegove, treba da ima silu pravnoga dokaza, dok god budi kojom okolnošću nenaštane pravedna sumnja glede njegova izkazivanja.

§. 51. Puške, koje nosi šumarsko osoblje imale bi biti proste od poreza, kao i u Magjarskoj, u smislu §. 40. magjarskog šumskog zakona.

§. 52. Kao javna straža može se šumsko i lugarsko osoblje oružjem poslužiti samo u slučaju pravedne obrane. Dočim pako taj slučaj može žalivože češće nastupiti, hoće li se služba valjano vršiti, a s druge strane, da se predusretne tomu, da se mora isto osoblje u pogibelji svog života hitcem iz puške braniti, koj može lahko smrt protivnika prouzročiti, biti će umjestno, te sigurna obrana, a bez pogibelji života bodež na puški, košto ga imadu ostale straže, pak je stoga i u §. 51. to za buduće određeno.

§. 53. Netreba obrazloženja.

§. 54. Za da ima šumsko nadzorništvo točan pregled o svih šumskih činovnicih i službenicima, to imade vlastnik šume kada mu koj šumar ili lugar umre ili kad iz službe izstupi to prijaviti.

§. 55. Netreba obrazloženja.

§. 56. Kako u uvodu spomenutmo stare šume se prekomjerno sjeku, a mlade koje se sade i odgajaju, popali pučanstvo naviklo imati sve otvoreno za pašariju, misleći da će se onda otvoriti, jer je time osujetilo pomladjenje površine. Šumski požari u nas, u njekih su predjelih tako rekuć u običajni. Ko lika je to šteta dovoljno je ako navedemo, da su time propali i onako kod

nas veliki troškovi pomladjenja, da se tim gubi na prirastu, a posljedica toga je i to, da tlo podivlja. Stoga je od potrebe, da se šumskim požarom strožijimi ustanovami na put stane.

§. 57. Netreba obrazloženja.

§. 58. Da se izbjegne požarom imade se vatra ložiti na ustanovljenih mjestih uz gori navedene uvjete. Nu tko bi ipak samovoljno vatrnu ložio od koje se porodi šumski požar, imati će se kazniti po najstrožijih ustanova kaznenoga zakona za zločine paleža, jer bi se možda jedino onda tomu paljenju na put stati moglo, koje se u nas skoro svuda razširilo napose po gornjoj Krajini i Slavoniji.

§. 59. Netreba obrazloženja.

§. 60. Hoće li se postići svrha, valja poprimiti i sve u osnovi tog ma i stroge mjere, koje u ostalom samo žalostnim potrebam i obstoјnostim odgovaraju.

§. 61. Košto već u starom zakonu uvršteno je i ovdje, ako li polag okolnostih takav prestupak pred redoviti kazneni sud spada, to će se i po kaznenom zakonu i sudići.

§. 62. U savezu prije spomenutim.

§. 63. Netreba obrazloženja.

§. 64. Ustanove ove leže u interesu stvari.

§. 65. Kod gašenja može se dogoditi, da se nanese šteta tudjem zemljištu, jer se mogu plodine nalazeće se na istom uništiti itd. S toga imade onaj na čiju korist se gašenje preduzelo štetu naknaditi, osim ako se je sam koj oštećenik gašenjem izbavio od većih šteta.

§. 66. Da se paležu šumah gdje mah preotme, na put stati može, jer proračunamo li posrednu i neposrednu štetu, koja se nanaša požarom samo na 1 rali šumske površine, nači ćemo da je veća od vrednosti obične kuće, dokim se pako može i za to u slučaju potrebe prieki sud proglašiti, to se može istim pravom i za palež šumah isto zahtievati.

§. 67. Zareznici i kukci veoma mogu postati pogibeljni po šume, s toga valja, da se tim činjenicam posveti osobita pazka. Od kolike pogibelji n. pr. rod bostrichus po šume postati može najbolje nam svjedoči onaj više milijuna forinti kvara u českoj šumovi god. 1870.—1874.

§. 68. Potiče iz ustanova §. 67.

§. 69. U obćem je interesu, da se tomu zlu već u početku na put stane, što bi kašnje dok se razširi težje bilo.

§. 70. Ustanova koju same okolnosti opravdavaju.

§. 71. Svaki zakon koj se stvori treba i provesti, nećemo li da samo na papiru ostane, a da se zlo i dalje širi, odnosno da nam nenosi korist, kojoj se od istog nadamo.

Kako u uvodu razložismo, šume nam propadaju s jedne strane zbog manjkavosti starog šumskog zakona, koj neodgovara našim odnošajem, a s druge strane se nije ni ono što stari zakon i sadržavao dobra provadljalo, niti se je do sada mnogo pazilo na to, da li se šumski zakon vrši ili ne.

Gospodarske osnove nisu se sastavljale, a gdje su se i sastavile te na potvrđenje podniele, iza potvrde iste nije se nitko brinuo, da li se i zbilja samo ono sjeće što gospodarska osnova propisuje t. j. godišnji etat ili pako možda i više. Kao što od glavnice hoćemo li ju trajno uživati smijemo samo kamate iste trošiti, tako i od šume odnosno drva, koje nam glavnici predstavlja možemo samo poprečni godišnji prirast drva kao kamate uživati, jer trošimo li više dirajuć u samu glavnici, to ćemo na jednom doći tamo, da ostanemo bez kamata i glavnice, to jest bez šume, odnosno drva. Ni zato se do sada nije nitko brinuo, kako se izsjećeni dielovi pomladjuju, pa ipak je to reč bi glavno za obstanak šuma. Iz toga vidimo, da premda si je već po starom zakonu država pridržala vrhovni nadzor nad šumama, to se ipak tim pravom služila nije, te smo stoga došli do toga, da svi uvidjamo, da tako dalje ostati nemože. Kod visoke vlade kreirano bje mjesto šumarskog izvjestitelja, te na to mjesto postavljen muž strukovnim znanjem i marljivošću jedan od prvaka, nu koj uz najbolju volju nemože uz svu požrtvovnost svim zahtjevom i potrebam udovoljiti.

Kod županijah budu kreirana mjesta županijskih nadšumarah, nu od tih su za sada već tečajem njekoliko godinah samo 4 mesta popunjena. Ovi bez opredieljenog djelokruga, a pridjeljeni županijam samo kao nuzivjestitelji za šumarstvo, a uz to imajući rukovoditi jošte i nadzor i upravu občinskih šuma, bez neposredne oblasti, koja bi ih nadzirala u njihovom djelovanju, neizpunije podnipošto žljene nade. S toga je od potrebe, da se sada, dočim se je i Kraljina s materom zemljom spojila, i šumarskim potrebam zemlje veća pozornost posveti, pak da se s tom najvažnijom granom našeg narodnog gospodarstva što racionalnije postupa, dočim su nam šume tako rekši glavnim vrielom dohodka, u koliko nam je industrija, obrta i samo poljodjelstvo jošte na vrlo nizkom stepenu razvitka. Imao bi stoga kod visoke vlade stvoriti samostalni šumarski odsjek, koj bi imao vrhovni nadzor nad svimi šumama, te shodnimi naredbami popunjavao i razjašnjivao šumski zakon, odnosno davao pravac šumarenju, prema nastalim odnošajem zemlje, te napredku struke, s toga i ustanove ovoga paragrafa, obzirom na koji će upravljajući odbor još i posebnu osnovu organizacije šumarstva u zemlji imati izraditi, odnosno visokoj vlasti podnjeti.

§. 72. Samo onda kada se svi vlastnici šuma nadziru glede gospodarenja i postupanja s šumama, te se na licu mjesata sve izpita i prispodobi s onim što je na papiru ustanovljeno, mogu se narodni interesi uzčuvati, ter občim zahtjevom udovoljiti. To su uvidili osim drugih i Magjari, koji su sigurno dosta liberalni, te koj zakon veleposjednike u mnogom steže, ali su ipak, osvjedočeni o potrebi te inštitucije, istu takodjer uveli u svoj šumski zakon.

§. 73. Šumsko redarstvene prestupke navedene u ovom zakonu koje počine sami vlastnici šumah, može samo onaj prosuditi, koj ima temeljito strukovno naobraženje. S toga bi bila prva oblast za te prekršaje šumsko nadzorištvo, druga oblast pako zemaljska vlada.

§. 74. Ustanova, koja leži u samom interesu stvari.

§. 75. Netreba posebnog obrazloženja.

§. 76. Po starom šumskom zakonu razlikuju se čini počinjeni u šumah po tome, imali dotičnik u istoj šumi kakovo pravo uživanja ili ne. Ako imade u dotičnoj šumi pravo služnosti, to se taj čin kvalificira kao šumski prekršaj ili ti obično rečeno šumski kvar.

Neima li pako prava na uživanje dotične šume, onda taj čin sačinjava kradju. Za šumske prestupke bijaše nadležna politička oblast, a za kradju polag ustanova kaznonog zakona kotarski sud, odnosno sudbeni stol.

Upravo ta ustanova zadala je našim šumam reć bi smrtni udarac.

Pojedini ovlaštenici znajući da će za počinjenu štetu biti istom nakon godina k razpravi pozvani, a odsudjeni na odštetu, da će moći istu dužni ostati, a ako su uz to i kažnjeni bili, to možda jedino ukorom ili na dan dva zatvora. S toga neki i življahu jedino od ovlaštene kradje drva, napose oni blizu građova, gdje se drva bolje prodati mogu, ili gdje se pače gotova roba kao duge, šindre, itd. kupuje.

Uz siromaštvo, navikli kadšto raztrošno živjeti, nadjoše seljaci najbliže i najlaglje vrielo dohodka, u prodaji drva, pak s toga hajde u šumu.

Takovim postupkom haraju se šume občinske, kao i sve druge obterećene služnostju, jer ni zakon ni pučanstvo nesmatraju to kradjom.

Doćim pako ovlaštenik ili suvlastnik imade pravo samo na zakoniti užitak drva ili paše, koj mora dobiti i dobije, to ako si samovlastno izvan toga prava što prisvoji, time svoje suuživaće ili suvlastnike prikraćuje u svoju vlastitu korist ter se zato takovi čini kada se u većoj vrednosti počine nemogu već prostim prestupkom smatrati, niti se smatraju u drugih kulturnih i naprednijih država, već na prosto kradjom.

S toga se u ovoj osnovi za da se tomu zlu na put stane, kvalifikacija čina ovisnom učinila od količine, odnosno vrednosti počinjene štete, kao i od okolnosti pod kojima je ista počinjena, a ne od pravnog naslova počinitelja, te se prema tome čini diele na šumski prekršaj i zločin, počinjen šumskom kradjom ili zlobnim oštećivanjem. Tako sačinjavaju u smislu ovog §. šumske prekršaje navedene u II. i III. pogl. ovog djela učini počinjeni proti sigurnosti šumskog vlastništva, izuzam onih — ako:

a) efectivna (zbiljna) vrednost ukradjenog stopećeg stabla, u času učina, bez priračunanja posredne štete,

b) u slučaju zlobnog oštećivanja branjevina i kultura — prouzročena šteta 25 for. nadmašuje.

Samo dakle za stopeća stabla, jer se kradji ovih prije svega imade na put stati, hoćemo li stare šume občuvati, kao i za zlobno oštećivanje branjevina i kultura, da se uzmogne na izsječenih površinah mladi naraštaj podignuti, te mlade šume odgajati — ako prouzročena šteta 25 fr. nadmašuje, gdje već dakle mora prama toj vrednosri svakako i znamenita šteta biti, nemože se učin već smatrati šumskim prestupkom.

§. 77. Tko ima kakovo pravo na uživanje šume jer je ovlaštenik ili suvlastnik, imade uslijed toga prava samo u slučaju potrebe, iz dotične šume do-

biti drvo za ogrev, kao i za gradju, za popravak zgradah itd., te prama dotičnim ustanovam dobije takovo badava odnosno uz sniženu taxu.

Neupotrebi li to drvo u onu svrhu za koju mu je dano, već da ga n. p. proda, da se dobitkom od istog okoristi, ili da isto u obće u drugu svrhu upotrebni, počini time takodjer šumski prestupak, jer lišen potrebitog mu drva, da potrebu namiri, morati će onda u šumu krasti, a da se to preprieti. svrha je ovog ustanovi.

§. 78. Sledi iz navoda kod §. 76.

§. 79. Netreba obrazloženja.

§. 80. Dočim se šumska kradja ili zlobno oštećivanje u branj. i kulturah ako li nadmašuju vrednost od 25 fr. polag §. 173. i 83. a kaz. zak. zločinom smatra u smislu §. 78. ovoga nacerta, to dosljedno tomu ako li je vrednost ili šteta i izpod 25 for. ako u tom pogledu koja od onih okolnosti predleži, uslijed kojih kradja ili zlobno oštećivanje u smislu kazn. zak. (§. 174 i 176) zločinom se smatra — takovim se smatrati imade uz sledeće okolnosti:

1. Bez svakog obzira na vrednost,

- a) ako li je kradljivac imao pušku ili drugo kakovo oružje pogibeljno za osobnu sigurnost, predpostavljujući, da je isto sobom ponesao u nakani kradje ili zlobnog oštećivanja. Dočim pako sjekiru i slično oružje za ciepat i obarat drva mora imati, to se ta ustanova proteže ovdje samo na oružje za strielivo, odnosno takovo, koje nije trebao poradi siečnje drva. (§. 174 I. k. z.),
- b) ako li je kradljivac kad ga zatekoše na kradji ili u zlobnom oštećivanju u istinu silu ili pogibeljnu pretnju prama čuvarskoj osobi upotrebio, za da se u posjedu ukradjene stvari uzdrži, (§. 174 I. k. z.) ili nadalje zlobno oštećivanje branjevina i kultura nastavlja.

2. Ako li kradja i zlobno oštećivanje branj. i kult. više od 5 fr. iznaša,

- a) ali se počini u družtvu jednog ili više kradljivaca (§ 174. II. b. k. z.)
- b) ako li se počini na drvu ili u branjevinah i kulturah u zagajenih šumah grabami, plotom itd. ili osobitim oštećivanjem šumah (§. 174. II e. k. z.)

3. Bez obzira na vrednost, ako li je kod počinitelja kradja ili zlobno oštećivanje postalo običajem (§. 176. I. k. z.)

§. 81. Moglo bi se naći i takovih kradljivaca koji bi i sada hteli živjeti od šumskih kradja, ili blago pasti po branjevina i kultura. gdje je liepša paša, pak da se i tomu na put stane ustanovljuje se, da krivac koj bi u roku od 3 god. 3 puta kažnjen bio, postaje navadnim (šumskim) kradljivcem polag §. 176. I. k. z., te bez obzira na iznos vrednosti počinjava svakim svojim od gore pomennutih čina, zločin kradje.

§. 82. Ako dotični krivac koj je bio odsudjen sbog zločina nakon 3 god. opet šumski prekršaj počini, dočim je tim ipak pokazao da se je poboljšao, te možda neopreznošću ili labkoumnošću novi prekršaj počinio, neima se to kao zločin smatrati, već samo kao opetovan prekršaj (priupadnik) te u smislu o. z. strožije kazniti.

§. 83. Primjer: Nietko posjeće liep hrast koj je ostavljen za naplodjenje, taj ima dakle za da vlastnika šume podpuno, odštetи ne samo vrednost hrasta platiti, već i posrednu štetu koja je time nastala, što će vlastnik šume morati sada žir kupiti i pod motiku saditi, dočim mu hrast kojega je u tu svrhu ostavio bio, neće žirom više uroditи, niti će se površina sama od naravi hrvatkom pomladiti, a takovih imade više slučajevah, a na ove se odnose i ustanove ovoga paragrafa.

Načelno imade se kazniti novčanom globom. Nu može se i na zatvor od suditi ali i to samo u onom slučaju ako se unapred znade da je globa neutjera, a zatim u opetovanom slučaju prekršaja ako će to biti osjetljivija kazna od globe.

§ 84. Slied iz prijašnjega.

§. 85. Da se krivac što osjetljivije kazni, da u buduće šumu neoštečeuje, made se kod promjene novčane globe računati; ako li je izpod 2 fr. 1 dan zatvora, a za svaka daljnja 2 ír. 1 dan više, jer su obično kradje od 2 for. srednje vrednosti.

§. 86. Nu da se ipak njeki maximum obzirom na §. 85. ustanovi, određuje se u tom §. da je za šumske prekršaje običan zatvor od 1 do 14 danah, a u otežkujućih okolnostih navedenih u §. 91. najviše 30 danah.

§. 87. Predstavljujući da će eventualno i članovi obitelji za obitelj, služinčad, šegrti, djetići, radnici — za svoje gospodare šumske prekršaje i zločine činiti, a s druge strane dočim su oni poslednji za prve odgovorni, jer imadu dužni im nadzor nad njima vršiti, (kamo se broje i osobe stojeće pod skrbničtvom i kuratelom) imadu se i ovi k razpravi pozvati, te nedodju li svakako su dužni naknaditi štetu i troškove podmiriti, te će se i ovrha proti njima voditi, u koliko je proti krivecu ostala bezuspješna.

Isto tako i oni koji imadu u šumi šumske proizvode izradjivati, kao trgovci ili oni koji ih izvažaju, odgovorni su za svoje punomoćnike i radnike, jer bi se inače pod krinkom ovih mogli najliepši hrasti sjeći, koje krivci nebi mogli namiriti, te bi tako vlastnik šume prikraćen bio. U svakom slučaju pako treba da imadu vlastnici pravo regresa proti krivecem.

§. 88. Netreba posebnog obrazloženja.

§§. 89. i 90. Netrebaju posebnoga obrazloženja.

§. 91. U istom se navadaju otežkujuće okolnosti, koje takodjer netrebaju posebnog obrazloženja.

§. 92. Gdje je jedna ili više otežkujućih okolnostih imade se jednostavna globe od jedan i pol stavnog do trostrukog iznosa iste povisiti, jer je takav osjetljiviju kazan zaslužio, nu ipak nesmije se prekoračiti kazan zatvora preko 30 danah u smislu §. 86.

§. 93. Kad se komu nesreća dogodi u. pr. da mu se kola potaru itd., to će si u selu lahko pomoći, nu može se to dogoditi i u šumi ili blizu šume, gdje nemože ići u selo po manjkajući mu komad drva, već je prisiljen isto u šumi potražiti. to ipak imade za 2 sata taj slučaj prijaviti šumskom osoblju,

ili obćinskom uredu ili poglavaru, jer će se inače to pravom smatrati kao šumski prekršaj.

Nu i u tom slučaju, mora naravno eventualno prouzročenu štetu krivac nadoknaditi.

§. 94. Dočim gospodar imade dužni mu nadzor vršiti nad osobljem koje mu blago pase, to bi u protivnom i sam gospodar mogao slugu sklonuti da blago u branjevine tjera, gdje se blago bolje uzhranjuje, da se tomu na put stane, imade se vlastnik blaga obvezati kvar nadoknaditi, ako li krivac nemože. To je ustanova u ostalom i u našemu poljodjelskom zakonom.

§. 95. Ako se šumskom kradjom prisvojeni predmeti povrate ma i dielomice, ili se koj dio od istih u šumi ostavi n. pr. hrast se posjeće te doljni dio na duge izradi, a vrh se ostavi, to će se za taj vrh proda li se -- manje dobiti, nego li bi se razmjerno onda dobilo, da se cielo stablo prodaje, jer ili neima potrebite duljine, ill je gornji dio i lošiji, a može biti da su ljudi i drugimi poslovi tako zabavljeni da neće drva kupiti, u tom slučaju dakle treba da se ostatak samo polag vrednosti mjestne cene odbije od odštetne svote.

§. 96. Da se oštećenik podpuno odšteti ustanovljeno je u ovom §., da mu je ako se nezadovoljava sa odštetom u smislu ovog zakona, a može dokazati veću naknada, slobodno istu tražiti i redovitim putem pravde.

Slična ustanova je međutim već i u starom zakonu u §. 76. sadržana bila.

§. 97. Troškove razprave: t. j. dnevnice lugarom, svjedokom itd. kao i troškove utjerivanja imadu okrivljenici razmjerno nadoknaditi. Razprave se bo te proti više njih na jedan dan povesti imadu, i to s toga, da ti troškovi za pojedinca ne budu preveliki, ter da se i onako siromašno pučanstvo ne globi bez potrebe, a s druge strane valja, da se već i stoga proti više njih razprave vode, da lugari što manje budu odsutni od svojih čuvarijah, jer pučanstvo upravo onda kada znade da je lugar odsutan kod zazprave, najprije sjeće u šuma, te tako prouzročena šteta, dopitanu odštetu znatno nadmašuje, a tim se vlastniku šume samo jošte veća šteta nanaša, u mjesto koristi.

§. 98. Naslijednici bo imajući bar posredno od takove štete koristi neka i troškove nose, nu nedosudjene odštete nek se u smislu kaznenog zakona brišu. —

§. 99. Sadržan je i u starom zakonu pod §. 69. te netreba razjašnjenja.

§. 100. Za proračunavanje odšteta, za da odnosne razpravljajuće oblasti i sudovi mogu opravdane odsude izreći, imade se za svaku županiju sastaviti cienik, za proračunavanje vrednosti odtudjenog predmeta (drvo itd.) cienik za štetu u branjevinah itd. kao i za troškove izgona.

To je i u starom zakonu, osim izgona. Često se bo dogadja da lugari nadju blago u branjevinah i bez pastira, te im je dužnost, da na put stanu daljnjoj šteti, isto iztjerati iz šume, a neznajući možda ni gospodara kojemu spada blaga, primorani su tjerati blago više puta tja u selo, da se gospodar pronadje. U tom slučaju je svakako zaslužio lugar kao i svaki drugi poput poljačije njeku nagradu za izgon blaga, a s druge strane znajući da će istu do-

biti, neće ni blago u branjevini ostaviti, da i dalje možda štetu pravi, možda i zato jer se blago neda baš tako lahko iz dobre paše iztierati. Ta naknada izgona međutim uvrštena je i u novom magjarskom šumskom zakonu.

§. 101. Polag §. 26. k. z. su s odsudom zbog zločina spojene posljedice kazne normirane koli u kaznenu zakonu toli gradjanskimi i političkimi propisi, a dotičnik je za cieli život žigosan, te lišen mnogih gradjanskih prava. Time bi mogli do toga doći košto i sa zakonom za imovne obćina od 8. srp. 1881.; gdje se svaka letva koja ima preko 10 cntm. debljine kradjom smatra, — da za koje vrieme budu riedki koji će imati pravo glasa kod raznih izborah itd.

I s toga se u ovom paragrafu ustanavljuje da te posljedice iza ovršenja kazne eventualno i prestati mogu.

§. 102. U tom §. se navadja, da se imade vlastniku za stojeće ili posjećeno, ali za uporabu ili prodaju jošte neizradjeno stablo, ako se ukrade, vrednost ukradjenog drveta nadoknaditi, koja se proračuna polag cienika. Za počinjenu štetu t. j. prije tako zvanu posrednu štetu pako (§. 72.) koja se stoga računa, jer je to drvo u riedkoj šumi, jer se gubi na prirastu, jer je bilo u najlepšem rastu, jer se time za buduće gubi dohodak od uroda ploda n. p. žira i bukvice itd. — imade se polag ovoga nacrtu računati jednostavnije a shodnije. Priračuna se naime za počinjenu štetu k vrednosti $\frac{1}{4}$ ili $\frac{1}{2}$ itd. od iste, kako već odnosni §. ustanavljuje.

U ovom slučaju $\frac{1}{3}$, a osim toga se kazni globom u visini obih svotah ili zatvorom u smislu §. 83.

§§. 103., 103. i 105. Sledi iz prije spomenutog i netreba posebnog obrazloženja.

§. 106. Ako li se u zabranjenoj šumi koja se je vidljivo označila šumsko sjeme krađe, koje bi se imalo kupiti za sadjenje ili u obće za što bolje unovčenje, ili je naravno pomladjenje, to se time vlastniku šume mnogo veća šteta nanaša, nego li takovom kradjom u otvorenoj šumi, — s toga se u takovom slučaju i imade osim vrednosti, još i dvostruka šteta naknaditi.

§. 107. i 108. Govore jasno te netrebaju posebnoga razjašnjenja.

§. 109. Po njekih hrastovih i bukovih šumah običaje pučanstvo obkresivati stabla za da si ogrievna drva što bržje pribavi, te odsječe vrh i ostale grane hrasta, te ga reć bi gola ostavi.

Takovo stablo nemože više rasti, ili bar počme trunuti i gnjiliti, tako da mu onda samo još neznatna vrednost ostaje. Ta se šteta imade s toga vlastniku nadoknaditi sa $\frac{1}{2}$ vrednosti stabla; itd.

Tko pako stablo oguli ili podbieli, što čine rado medjaši, da se stablo prije osuši te onda odstrani, za da im sjenu ne pravi, ili ako se vatra polag istog naloži, ter isto samo opali da u rastu zaostati mora, te se s vriemenom osuši, imade isto tako štetu sa $\frac{1}{2}$ vrednosti naknaditi.

§. 110. Netreba razjašnjenja.

§. 111. Krčenje i prisvojenje šumskog zemljišta za druge vrsti kulture preuzele je u njekih kotarih gornje krajine i oviše mah, tako, da ljudi pod

krinkom siromaštva kao u svojoj šumi tudje krče i zasiju, znajuć, dočim je tu bolje neizrabljeno tlo, da će dobro roditi, pak čemu bi se mučili sa gnojenjem i skupocenijim obradjivanjem svojeg tla.

S toga da se tomu na put stane, bez onih skupocenih parnicah smetanja posjeda ili ča prava vlastničtva ako prvo zastari, ima dotičnik koj krči nepovlaštno tudje šume, ili to zemljište bez dozvole uživa, odštetiti vlastnika za svaki ar, cienikom ustanovljenom naknadom vrednosti za zemljište, a u slučajn uništenog drveća i za isto, ter se imade osim toga odsuditi na nošenje gojitebenih troškova, jer je vlastnik šume dužan istu u smislu §. 34. pomladiti, a osim toga kazniti će se globom od 10 do 100 for.

A da vlastnik namah u posjed svojeg zemljišta dodje, te da se isto de facto usurpatoru oduzeti uzmogne, imadu se plodine ako je zemljište zasijano po redarstvenih organih političke oblasti u roku od 30 danah od dana učinjene prijave, za da se s time nezavlači — uništiti odnosno odstraniti.

§. 112. Za prije izkrčeno zemljište valjaju isto tako ustanove prijašnjeg paragrafa.

§. 113. U istom se ustanovljuje; da se za blago koje se pase bez dozvole vlastnika imade naknaditi vlastniku prouzročena šteta po cieniku, kao i izgon ako je tko blago iztjerao iz šume, a ako je uz to jošte daljnji trošak iztjerivanja blaga jer su se pomoćnici za to najmiti morali, i taj trošak.

Osim toga imade se dotičnik globom kazniti, koja se tu ustanovljuje za svaku vrst blaga u istoj kolikoči košto i u magarskom zakonu.

§. 114. Netreba posebnog razjašnjenja.

§. 115. Ustanovljuje da odšteta za pašariju nemože biti manja od polovice u §. 113. navedenih globa. Ako li se pako prestupak počinio u šumah izpod 15 god. gdje je svakako veća šteta jer i mlađi naraštaj mora trpiti, ili je na lakovom zemljištu, ili kod kišovita vremena gdje se može veća šteta činiti, ili ako krivac dulje od jednog dana pase, to je odšteta ustanovljena tolika kolika je globa u istom §.

§. 116. i 117. Netrebaju razjašnjenja.

§. 118. Na zahtjev lugarskog osoblja kao poglavarstvenih osoba odnosno javne straže, dužan je pastir poslušav isto, blago iz branjevina i kultara iztierati, a može se isto i primjerenom silom t. j. kroz težake iztierati.

Nu može biti po živini nanešena šteta znamenitija, te da si osigura vlastnik odštetu, koja se mora za to upravo zlobno uništivanje mlade šume platiti, može se privatna pljenitba na toliko komada blaga obaviti, koliko će biti dovoljno za odštetu i globu. U tom slučaju imade se prijava s mjesta podnjeti političkoj oblasti, u kojoj se prijavi ima navesti zahtjevana po cieniku odšteta, zatim trošak za pljenitbu, tjeranje i obskrbu živine, te prijavu političkoj oblasti, ako se je ista možda morala po posebnom čovjeku oblasti podnesti, jer bi poštom zakasnilo. Političke oblasti imadu za taj prekršaj kratkim putem za 48 satih dotičnika k razpravi pozvati, koja se ima za 4 dana obaviti. Nemože li krivac

dosudjenu odštetu i globu platiti, imade mu se 8 dan iza obavljene pljenitbe, zaplijenjena živina kod političke oblasti dražbom prodati.

Kod zločina ako se krivac nenagodi za 8 danah, prodat će mu se zaplenjeno blago istim putem, te novac skupa s prijavom od političke oblasti odnosnom kaznenomu суду poslati na daljnje uredovanje.

Položi li krivac dovoljnu jamicevinu, može mu se blago namah povratiti.

Samo ovakovim brzim i energičkim postupkom spasit će se naše mlade kulture od propasti, a s druge strane, neće biti od potrebe hiljade i hiljade for. trošiti na ograbanje i ogradijanje branjevina, što znatno snizuje dohodak šuma, a time se i porezna snaga gubi.

S toga je država dužna u svojem kao i u interesu občuvanja prava vlasnika, ovoga u mirnom uživanju, odnosno da može u smislu ovog zakona šume odgajati, štititi, te ta ustanova i u Bavarskoj a i kod drugih već postoji.

§. 119. Ako nije moguće izvršit pljenitbe kako to n. pr. glede ovaca, svinja i peradi biti može, a mora se svakako barem daljna šteta preprečiti, dopušteno je u razmjeru štete postrieljati odnosne živine.

Isto tako kad se svinje nadju u zabranjenih šumah za kupljenja žira, ili se hoće urodivšim sjemenom u hrastovih i bukovih šumah naravno pomladjenje izvesti, jer se upravo na taj način mnogo valjano pomladjivanje osujeće. To se pako ima u prijavnici navesti da se primjeran obzir pri odmjerivanju kazne uzme, a ubijena živina ostavi na mjestu gdje bi ubijena za onoga čija je.

§. 120. Da se koze nisu pasle po Primorju nebi danas tamo tolikih gojeltih bilo, jer se može reći „gdje koza nogom stupi, tu se šuma više nezeleni.“ S toga se koze izključuju iz šum-ke pašarije, te je vlastnik ili njegovo osoblje ovlašteno iste čim ih nadje u šumi — postrieljati.

U ostalom već su koze više manje i onako svadje izključene s tih razlogah, a kod nas je jošte veći uzrok, jer tim smo znamenito na put stali ogoljećivanju krasa.

§§. 121., 122. i 123. Netrebaju posebnog razjašnjenja.

§. 124. U §. 31. zabranjeno bje ovlašteniku doznačeno mu gradjevno ili gorivo drvo prodati ili u druge svrhe nego li mu pravo pripada bez znanja vlastnika odnosno dozvole upotrebiti, iz tamo navedenih razlogah.

Isto tako ako se suho ležeće drvo ili stelja na druge dane vozi nego li je ustanovljeno, ili se preko ustanovljenog roka drva iz šume izvažaju itd. imade se kaznit globom dotičnik kako se u istom §. ustanovljuje, i to zato, da se izbjegne mogućim štetam, te red uvede u interesu boljeg i lagljeg nadzora.

Slična ustanova bila je i u šumskom zakonu za krajinu, a i kod drugih država je u odnosnih zakonih sadržano.

§. 125. Neće li nitko kupiti takove proizvode od ovlaštenika, ostat će mu, te neće trebati štete praviti, dočim se u protivnom slučaju kada se drva od njega kupuju, na štetu potiče a često baš i sili.

S toga tko kupi takove šumske proizvode za koje je znao ili je polag okolnosti morao znati, da su kroz kradju stećeni, jer za hrastove duge i šindlu neimaju žitelji hrastja, a i same bukove ciepanice nemogu imati — kaznit će se globom od dvostrukе vriednosti odnosnih predmetah, koja ipak nešmije nikad manja biti od 3 for.

Ta je ustanova i u svih drugih državah u krijeosti.

§§. 126. i 127. Netrebaju razjašnjenja te je i u starom zakonu, a polag drugih novijih su svrsi shodnije sastavljeni.

§. 128. Ako li je potrebno za konstatiranje čina kod onih koji se na samoj šumskoj kradji ili šteti zateknu, kao i kod nepoznatih, ili za prepričenje daljnje kradje ili štete, (što je prva dužnost lugarskog osoblja već u začetku svakoj šteti polag mogučnosti na put stati,) mogu redarstveni organi kao i šumsko i lugarsko osoblje šumske produkte, orudje, kola, sane i vozeće blago zaplijeniti, te se ima u smislu §. 118. dalje postupati, jer samo takovim postupkom mogu se šume občuvati, dočim sada, ako lugar štetočinitelja na šteti nadje, ubilježi ga u knjigu za prijavu, a ovaj onda nastavlja dalje kradju ili štetu praviti, možda i uz pripomoć lugara.

§. 129. Ove prekršaje šumske iztražuju i sude u prvoj molbi političke oblasti u teritoriju kojih je taj prekršaj počinjen, za da se što prije i što jednostavnije bez redovitog postupka kratkim putem rieše, te je i u drugih državah to političkim oblastim pridržano.

U drugoj molbi sudi zem. vlada, dočim je tu šum. odsjek, koj će znati iz strukovnog gledišta prosuditi dali je odšteta zekonito i opravdano proračunata ili ne.

§. 130. Prijavnice se izpunjavaju polag priležećeg obrazca A) za svaki slučaj posebice, jer su jednostavne, sadržavajući ipak sve što je potrebno, te ih imade predpostavljeni šumarski činovnik obračunati i podpisati, on jamči za točnost obračunavanja, za da onda na temelju istog mogu političke oblasti kao i sudbeni stolovi na naplatu obračunane odštete kriveca odsuditi.

Političkoj oblasti i sudbenomu stolu pošiljati će se onda te prijavnice od zgode do zgode, ili mjesечно, što je jošte najshodnije.

§. 131. Košto već prije razložismo mnogo je doprinjelo k haranju šumah to, što su kriveci za počinjene štete pozivani k razpravi na mnogih mjestih tek iza godinah, stoga se ustanavljuje, da se ove prijave imadu extra turnum najbržje razpraviti i riešiti, a svakako u roku od 3 mjeseca iza dana dostave. Jer kada se krivac za počinjeni čin namah na odgovor pozove i kazni, gdje mu je jošte u živoj pameti sve, što je počinio te kada vidi to brzo postupanje, proći će ga volja držati se one poslovice koja veli: „tak su naši starci delali, pak su svega dosti imali,“ te u šumu ići drva krast, kao u svoj sjenik po sieno. Pri samoj kaznenoj razpravi kod političke oblasti kojoj se imadu pozvati uz krivce, ako ovi priznali nebi i dotičnik, koji je taj čin odkrio, što će se u ostalom uviek morati činiti, kada se proti više njih razprava vodi, jer će se uviek takovih naći koji neće priznati štetu, a isto tako će se i svjedoci morati

pozvati ako su od potrebe. Sama razprava uvrsti se s glavnimi točkami u kazneni registar koji se polag obrazca *B*, vodi, te se po svršenoj razpravi s mesta imade presuda izreći, a na zahtjev stranakah umiesto prepisa osude priobćit će im se izvadak iz kaznenog registra.

§. 132. Da šumski ured znade za podčinjeno mu šumsko i lugarsko osoblje, imade se isto k razpravam u šumskih prekršajih i zločinil pozivati putem istog, jer će isti imati i shodna odrediti za te dane glede nadzora onih šumah, koje bi odsutnošću dotičnog lugara inače bez nadzora ostale.

§. 133. Za da se u smislu §. 131. te razprave što brže obavlaju, uz što manji gubitak dragocjenog vremena ustanovljuje se, ako u šumskih prekršajih niti okrivljenik, a niti punomoćnik njegov k razpravi nedodje, a pozivnicu je naravno primio, a nije prije razprave za vremena jošte zamolio odgodu, koja se jedino sbog bolesti ili smrti u obitelji dozvoljava, uzeti će se, da se nije kadar braniti proti dokazom koji proti njemu govore; te će se razprava obaviti i bez njega, te prama tomu presuda izreći.

§. 134. Može nastati potreba da mora okrivljenik glavom doći k razpravi, te ga oblast tako i pozove, a on ipak i nedodje, to se za da se uzdrži autoritet oblasti, te da može provesti svoje zakonito opravdano uredovanje, može proti dotičniku izdati i dovedbena zapovjed.

§. 135. U interesu prava, koje je država pozvana štititi, umetnuta je ta skroz razumljiva i opravdana ustanova.

§. 136. Da tužitelj znade, da li su odsudjeni kriveci po njegovom zahtjevu, te da prama tomu dalnje korake preduzeti može, te u svojih knjigah odsude provesti, imade mu se ureda radi nakon razprave dostaviti razpravni zapisnik u roku od 8 danah polag obrazca *C*, a ako želi u slučaju potrebe za priziv izvadak iz kaznenog registra, jer se je osvjedočio iz razpravnog zapisnika, da je koj riešen, imade mu se i taj priobćiti u smislu §. 131.

§. 137. Poradi bržeg i točnog uredovanja valja ustanova ovog §., te sa državajući sve netreba razjašnjenja, a moći će i vlastnik abecedni registar voditi.

§. 138. U §. 131. je ustanova kako se imadu razprave što prije odrediti te u ustanovljenom roku izvesti, nu time je samo prvi korak preduzet, da se štetam na put stane, a sada se ima o tom nastojati, da i ta presuda neostane samo na papiru, već da se i de facto izvede, jer samo onda može taj zakon povoljno djelovati, te pučanstvo videći da mora štete namah i plaćati, te da se i iste utjeruju, neće na šumu navaljivati do skrajne nužde, a opet nemogu se tako ogromne svote nakupiti, ko što su se sada, da mnoga kuća imade samo za šumske štete više platiti, nego li im cieli posjed vriedi. Tim se uništi puk, a šume se ipak neočuvaju.

Imade se stoga u presudi navesti rok od 14 danah u kojem dosudjenu vriednost, odštetu i globu krivac platiti imade.

Tim mu se daje vrieme, da se sam postara za novac, te da bez dalnjih troškovah utjerivanja štetu naknadni, neučini li to ipak u tom roku, to se imade u novom roku od 30 danâ ureda radi po istoj oblasti, koja je presudu izrekla

ta svota ovrhom utjerati, a iz unišle svote nakon pokrića troškovah ovrhe, ponajprije trošak razprave, zatim vriednost i šteta, a onda istom globa namiriti.

Nemože li se globa u roku od 1 godine utjerati, da se na dugu nevodi, imade dotičnik kazan zatvora u smislu §. nastupiti.

§. 139. Da se odštete neprenašaju godine i godine kao pasiva, a onda istom teda negda brišu, nemože li se odšteta utjerati u roku od 1 godine, imade se uređa radi o tom obavjestiti prijavitelj odnosno vlastnik šume, koj se onda može sa krivcem nagoditi, da odštetu šumskimi radnjami odsluži, ili može sam taj dug utjerati, koj se nakon 5 godina svakako brisati može.

§. 140. Ustanovljuje, kako se imadu i u kojem roku prizivi podnjeti, koje može krivac i tužitelj izesti.

§. 141. Dražbe koje se izvesti imadu u smislu §. 118. i 128. unesistiraju prizivi, već se unišli novac do riešenja imade u pohrani držati, jer bi inače svaki krivac priziv uložio samo, da mu se zaplijenjeni predmeti neprodadu, te bi se time osujetila željena svrha brzog i energičnog postupka.

§. 142. Ko što svaka kažnjivost manjeg čina u njekom vriemenu zágodom utrne, tako i za šumske prekršaje:

- a) ako li se prijava u roku od 1 godine odnosnoj političkoj oblasti nepodnese, koi je rok dovoljan za odkrite često veoma zamršenih činah;
- b) ako ju politička oblast u roku od 1 godine u razpravu neuzme, dočim je prije ustanovljeno, da se svaka prijava u roku od 3 mjeseca imade riešiti.

U slučaju nagode imade se zahtjev gleda odštete staviti kod dotičnog mjestnog ili bagatelnog suda, kamo već svota tražbine spada.

§. 143. Zločine navedenene u §. 78. i 79. sudi kr. sudbeni stol u čijem području su počinjeni u smislu k. z. u koliko to odnosni §. ovog zakona drugčije neodredjuju, a dotični prizivi idu na banski stol.

§. 144. Kod unovčivanja i dohodka od šumah važan je činbenik i trošak izvoza. — Dotična šuma može imati takov položaj, da se šumski proizvodi putem uslijed daljine, ili nezgodnog teraina brdinah, močvarah itd. iz šume ili do mjesta kamo se izvesti imadu mogu jedino nerazmjernim troškom, ili se nikako nemogu, a da se može preko susjednog zemljišta izvažati, izbjeglo bi se tim neugodnim posljedicam. Dočim je pako u interesu države, da šume što veći dohodak nose, jer time većim dohodkom vlastnika i porezna snaga raste, stoga su u svih šumskih zakonih, a i u našem starom ustanove polag kojih je dužan svaki vlastnik zemljišta dopustiti, da se u gornjih slučajevih preko nje-gove zemlje šumski proizvodi izvažati mogu. — Nu da se to nezlorabi imade o tom odlučit najniža politička oblast, posluhnuv najprije stranke i vještake, pak pri tom ustanoviti predbjeožno i odštetu za to uživanje, s kojom ako stranke nisu zadovoljne, dopušten im je utok na više molbe političke.

Nemogu li se stranke političkim putem o prepornih odštetnih svotah pogodit, prosto im je redoviti put pravde poprimiti.

Nu čim bude položena kod političke oblasti svota predbjeožno ustanovljena, nesmije se priečit iznošenje drvah.

§. 145. Zato odpremanje drva ustanovljen je rok u kojem mora opremač gledati, da iznošenje šumskih proizvodah obavi, nemože li sbog nastalih zapreka, imade mu politička oblast na njegovu molbu rok produljiti, a čim isto svrši, imade to prijaviti političkoj oblasti, koja će o tom namah vlastnika zemljišta obavjestiti. Tim se štiti sjedne strane sam vlastnik, da se u što kraćem vremenu susteže u svojem slobodnom pravu uživanja, a s druge strane, da nepreči ni opremač.

Vlastnik zemljišta pridržano je pravo, da se šnjim nagodi opremač, te mu ovaj pravednu odštetu namiriti imade, stoga kada se iznašanje svrši, imadu se ova pozvati po političkoj oblasti, da se nagode u roku od 15 danah, ako se već u početku nagodili nisu. Nagode li se, vratit će politička oblast jamčevinu dotičniku kao i onda, ako li dotičnici neprijave, da su sbog odštete kod odnosnog suda tužbu podnijeli. Prijave li to u gornjem roku onda se ta jamčevina odnosnom суду pred.

§. 146. U gradove, gdje je razmijerno velika potreba na drijivu sbog većeg pučanstva, te paromlinah i drugib tvornicah, koje mnogo drva troše, dogadja se da obližnji seljaci dočim mogu ovdje drva dobro prodati, kradu i sjeku ista, niti neobziruć se na to, da je to posjed drugog vlastnika, kojeg je država dužna štititi, te ako se tomu na put stalo nebi, jošte i ovo malo šumah što je bliže gradovom, moralo bi za koju godinu uz neznatnu cienu proći, te tako prazne površine ostati.

Stoga može zemaljska vlada na predlog šumskog nadzornika, ako li u kojoj okolini šumske kradje mah preotmu, naredbu izdati, da se u dotičnoj okolini, kao i ondje kamo se ti šumski proizvodi voze te upotrebljuju, prodaja i kupnja takovih proizvodah samo uz taj uvjet dozvoljava, ako li se prodavaoc izkaže potvrdom šumskih organah i obč. ureda, koja se pobliže u ovom §. ustanovljuje, da je te proizvode zakonito stekao.

§. 147. Ustanavljuje globu za gornje prestupke za prodavaoca i kupca u iznosu dvostrukе vrednosti proizvodah. Slične ustanove su u svih šumskih zakonih.

§. 148. do 166. Kako se imadu klizi, makar koje vrsti kao i splavišta raditi, kako se dozvole za iste isče, kako se štete od istih naknadjuju, ustanovljeno je od §. 148. do uključivo 166., te su iste ustanove, kojè su i u starom zakonu bile, jer su shodne, te netrebaju stoga nikakovog razjašnjenja.

§. 167. Već je po starom zakonu za globe, koje su unišle, naredbom ministarstva, za unutarnje poslove od 20. junia 1853. odredjeno bilo, da imadu sačinjavati zakladu za zemaljsku kulturu, nu te kod nas do sada nije bilo.

Stoga se u ovom §. ustanovljuje šum. zem. zaklada, koju i novi magjar. zakon imade, te kojoj, od svih globah za šumske te ostale šumsko-redarstvene prekršaje, koje sami vlastnici šumah počine, kao i unišli novac prodajom konfisciranih predmetah (§. 125.) pripada, $\frac{1}{5}$ mjestnoj ubožkoj ili bolničkoj blagajni a $\frac{4}{5}$ gori navedenoj zakladi.

§. 168. Ova zaklada služi samo za šumske svrhe navedene u §. 171., a istom upravlja zem. vlada.

§. 169. Isti ustanovljuje pošumljivanje takovih golih mjestah, gdje je po radi provale urovinah, stienah, usovah za preprečenje opustošenja kroz buru i vododerine itd. od potrebe, da se pošume.

§. 170. Koja mjesta će se pošumiti i u kojem vremenu, odredit će vlada na temelju predloga šumskog nadzornika, koji će o tom sve interente saslušati, te neće li vlastnik ili ovi pošumljivanje izvesti, to će šumski nadzornik isto izvesti, nu sve na trošak dotičnikah.

§. 171. Država podupire to pošumljivanje sredstvi koja su u istom §. navedena, te dočim sili vlastnika na pošumljivanje goljetih od kojih će očekivat se imajuća korist manja biti od troška i potrebljivanja radnje, to će za tu razliku između troška i tog dohodka država kao državnu pripomoći dozvoliti. — To pošumljivanje moći će se podupirati iz zem. šumske zaklade, a i zastupstvo će opredjeljivati svake godine po mogućnosti koju svotu u istu svrhu.

§. 172. Dočim za pošumljivanje krasa treba posebnih ustanovah to će se za isti izdati posebni zakon.

Zaglavak.

U ovom nacrtu vodila je pisca samo ta misao, kako da se šume očuvaju, a da se nebaca ljaga na hrvatske šumare, da nisu svoju rekli, te pokazali put kojim valja poći, te što valja činiti, da se tom vandalizmu, dočim je skrajnje vrieme — na put stane, nećemo li da nas potomstvo proklinje, te da se i na nama neizpuni proročanstvo, koje učenjak dr. Ljudevit Šterb, izvrstan poznavalac tirolskih odnošajah još g. 1870. rekao, da će već u budućem naraštaju pusterci u tugi i nevolji čeznuti za liepimi šumami, koje su lahkoumno posjekli, koje proročanstvo se izpunilo eto prošlih danah upravo groznim načinom, gdje se ciela šteta na milijune i milijune računa.

U ostalom u tom nacrtu sadržano je samo ono što je i kod drugih mnogo naprednijih država ustanovljeno, pak kada je u tih takova strogost, te ograničenje slobodnog uživanja, zašto to nemože i kod nas biti, gdje 100 puta veća potreba. A dovedena je ta osnova i u sklad sa našimi političkimi i kaznenimi zakoni. — Završujem pako s riečma čuvenog po svem svjetu Humboldta, koji reče: „Da, ludih ima ljudih, koji šume bezobzirce sjeku, pa se tako lišavaju drvih i vode, tih glavnih uvjetah existencije čovjeka.“

Rakovac, mjeseca studenoga 1882.

Obrazac A k §. 130.

Br._____ gosp. ureda.

Sl. kr. kot. oblasti:

u

Karlovcu.

Podpisani ured prijavljoje u smislu §. 76.
Ivana Mirića, pastira gospodara Steve Ča-
logovića kbr. 26. iz Poganea obč. Slunj, zbog
šumske kradje u proračunatoj odšteti od 19 for.
60 novč. s molbom, da dotičnika k razpravi
pozvati izvoli, te u smislu §. 102. na naknadu
proračunane odštete, kao i globe odsuditi.

Šumsko-gospodarstveni ured slunjske
imovne občine.

U Rakovcu, 1/11. 1882.

N. N.
nadšumar.

Prijava

za počinjenu šumsku kradju ili zlobno oštećivanje u šumah spadajućih na vlasništvo imovne občine služiske.

Tek. br. prijave lugarske i šumarije	Ime i prezime, staloš ili zanimanje, boraviste okrivljenika i predpostavljenog gospodara	Označenje čina kojim se obuženik se okrivljuje kao i očeženog gdje je taj čin počinjen	Vrieme (dan i ura) kada i u mjesto kada je taj uhićen ili mu je što zaplenjeno ili je za- log dao id.	Naznačenje tko je okrivljenika zatekao na čin ili se obično iz drugih značaja, inači sredstvom, u kojima su uhićeni ili mu je što zaplenjeno ili je za- log dao id.		Cijena po vrsti	Odšteta po vrsti	Šteta	Ukupno	Opazak: sada se prijavljuje okrivljenik
				for.	nvđ.					
2./129.	Ivan Mirić, pastir gospodara Števe Čatogovića, kbr. 26, iz Poganca obč. Slunj	Ukrao jedan hrast za duge prije podne u šumi Milnička	26./10.1882.	Podpisani prijavitelji uhićato okrivljenika na čin	Hrast 10 m. 60 centm. n. pr. 2 prost. metr. drva III. razreda 282 kmtr.	5 30	14 60	10 4	90 19	Prvi put ili drugi put u primjeru §. 91.

Prijavitelj i mjesto istog:

Ivan Klepić.

lugar iz Vojnica.

Obraćam:

N. N.

kotarski šumar.

Vidio gosp. ured:

N. N.

nadšumar.

Obrazac B k §. 131.

Kazneni zapisnik

u _____ o prekršajih na političko uređovanje spadajućih.

Podneti broj	Ime i prezime	Oznaka prestopka, koji se učestvuje u grupe upljevanja	Priznajene ili opravdavajuće okrivljene jedinice	Izpostavljeni su jeftinici	Oznaka onoga našijed gesa se kritika smatra dobra zavoda	Sadržaj dan ili isto preuzete uz označenje predstojnika	Naknada kojom se ostere-kući se svjesno podnesen dne	Izvršba presude određujuća je da	U toku je usmeno prijavljen	Opaska
Tekuci broj	Ime i prezime	Oznaka prestopka, koji se učestvuje u grupe upljevanja	Priznajene ili opravdavajuće okrivljene jedinice	Izpostavljeni su jeftinici	Oznaka onoga našijed gesa se kritika smatra dobra zavoda	Sadržaj dan ili isto preuzete uz označenje predstojnika	Naknada kojom se ostere-kući se svjesno podnesen dne	Izvršba presude određujuća je da	U toku je usmeno prijavljen	Opaska

Obrazac C k §. 136.

Razpravnji zapisnik

o dosudjenih šumskih prekršajih usjed razprave od ____ 1882. vodjene kod polit. oblasti u

Podneti broj kotarske oblasti politička občina	Prelijepeno ime i prezime selo kbr.	Prijavljeno ime i prezime dan broj	Kaznene preseude po broj	Odsjetna na kazan zatvora od ukora for. nve.		Bijesen s razloge Opaska
				odštetna od zatvora od ukora for. nve.	odštetna od zatvora od ukora for. nve.	

K pitanju internacionalne obrane šuma.

Pod naslovom „Der internationale Waldschulz“ nalazimo u „Zentralblatt für das gesammte Forstwesen“ Svezak I. god. 1883. članak od c. kr. nadšumarnika g. L. Dimitza, koji i zbilja svu pažnju zaslužuje. U „Pester Loydu“ od 29. prosinca pako, već je bio i barun F. Thümen u članku pod naslovom: „Internationaler Schutz des Waldes“ takodjer isti tema razpravio. Kako se baš sada i u nas o tom bude moralo raditi, da se šumski odnošaji urede, to držimo, da nebude sgorjega, da se i u tom listu, pobliže na rečena dva članka obazriemo.

Glasoviti državoslovac i narodni gospodar Rentzsch reče prigodno: „Durch geheime Bande, knüpft die Natur das Wohl der Menschen an die Existenz der Wälder“. — Nisu to medjutim danas već tajinstvene sveze, niti se više može njekati, nepobitni upliv šuma na narav i blagostanje ljudstva. Da, mi se usuđujemo činjenicu tu nazvati nepobitnim faktom, ma sve da i nije bilo moguće do danas, znanstveno točno označiti i ustanoviti upliv šuma na tlo, podnebje i ine blagostne činjenice. — Nemožemo pako već i stoga razloga o tome dvojiti, što smo eto bili baš nedavna i sami očevidci, goleme nesreće, koja stiže naše alpinske susjedne krajeve, a poimence Korutansku i Tirol. Mi bo dolazimo do zaključaka tek, na temelju stroge logike činjenica, ter ohrabreni i pojačani u našemu osvedočenju dokazi dogotovština, zbijših se nami na očigled u najnovije doba. Nu nepobitnih nam tih dokaza ni netrebaše, jer nam takove dostatno pruža i povjest prijašnjih vjekova, raznolikih naroda, dapaće i ona starodrevnih Rimljana i Grka, te nam činjenice baš jasno potvrđuju.

U zemlji, koja obiluje strahovitim goljeti krasa, u kojoj se već kroz decenija radi na problemu zagajenja tih krajava i preporodjenja tamošnjeg siromašnog naroda, ter u zemlji, gdje je narod doživio strahote povodnja i bujica godine 1851., a koncem netom minuvšeg ljeta iz nova i opeta svu tu nevolju očutiti imao, u toj zemlji držimo, da nam netreba obarati dvojbe onih nevjerojućih, za da spoznamo velike one dužnosti, kojim nam čim skorije udovljiti valja.

Činjenice najnovijeg doba, dokazaše nam i opet posve jasno, koliko pogubno li je, kad se o mjeru za obranu protiv elementarnim nepogodam — bezkonačno samo razpravlja u mjesto radi.

Pa dočim se još sveudilj, mjerodavni faktori, malo ne svijuh srednje europskih država — bez mjere i cilja prepiru u pogledu obće važnosti šuma i njihove obrane, već se i opet s druge strani na dnevni red stavlja pitanje, *internationalne zaštite šuma*.

Pa dočim jedni, radeći polagano, konsentuentnom provedbom t. z „self-governmenta“, do cilja doći misle, drugi i opet dragoničke zakone u stilu Napoleona III. na obranu šuma zahtievaju, pojavi se eto baš uslijed najnovijih tih, u alpinskim predjelima dogodivših se katastrofa, nova struja, za koju držimo da će biti dobro, da se njezinimi načeli pobliže upoznamo.

Počamši od svibnja g. 1880. izlazi u Rimu, dva krat mjesечно, malen strogo šumarske odnošaje zastupajući list „Bolletino della societa' triennale promotrice della silvicoltura in Italia“, kano ti organ istoimenog, za pospješenje šumarske kulture u Italiji se ustrojivšeg društva. Društvo, koje se za sada samo na tri godine ustrojilo, kojemu je začastnim predsjednikom član talijanskoga parlamenta Quintino Sella, a senator Conte Luigi Torelli, isti onaj kog imasmo sreću još god. 1873. na internationalnom kongresu gospodara i šumara u Beču, upoznati prvim predsjednikom. Medju članovi upravljajućega odbora toga društva pako nalazimo, osim bivšeg ravnatelja šumarske akademije u Balombrozi, Adolfa pl. Berengera, još i dva mjernika i osam senatora i članova parlamenta.

U brojevih 58. i 59. spomenutog družvenog organa, pako nalazimo pod naslovom: „I disboscamenti nel Tirolo e proposta di un' azione combinata col governo austriaco“, kojega čemo sadržaj, u interesu stvari na kratko, kako sledi saobćiti.

„Pisac izrazuje prije svega stalnu nadu, da će strašne katastrofe, dogodivše se tečajem rujna minule godine, bit uzrok, ozbilnog proučenja šumarsko hydrotehničkog pitanja, preporučujući bezodvlačno skuplanje materijala za odnosna studija, za da se uzmognu dogodovštine na samom temelju obstojećih, ne pako na mnjenju pojedinaca prosudjivati. Izrazujući nadalje uvjerenje, da je svim tim najnovijim užasnim poplavam, jedini uzrok, sve to više mah pretimajuće ogolećivanje šumskih predjela, oslanja se pri tom poglavito na navode jednoga očevidea, koji no baš za dobe samih lih poplava južnim Tirolom putovao bio. Neupuštajući se u samo opisivanje žalostnih dogodjaja, spominje prije svega lih samo uzroke nevolje. — Zaključujući konačno; pa sve da i neimasmo do sele u povjesti primjera užasnih posljedica opustošenja šumovitih krajeva, tad bi nam takav pružao južna Tirolska za tih dana strahote i užasa. Ta jedva još pred pol veka, bile su i planine tiolske obrasle bujnom gorom, doline joj poput one Ečave, Brente i Piave, koje nas Talijance, u koliko se bo na našemu zemljишtu stiću, ponajpre zanimaju, bogato obrasle šumskim blagom minulih stoljeća, podavajućimi pokrajini toj, obiležje veličanstvene prirodne razkoši.

Nasladjivamo se tuj prizorom obilja, koje već i riedke vrednosti radi imponiraše. Bijaše pako oko godine 1850., kad no i tuj počeće šume u velike sjeći, a od ono doba se sveudilj to prekomjerno sjećenje šuma nastavljaše, u istom onome razmjeru, u kojemu se sve to više razgranjivaše mreža željeznička. Istina duduše, da se u početku nije tim rek bi haranjem tako žurilo, no od onog doba, kad no se započela gradnja Brenerske željezničke pruge, koja Tirol diljem prosića, baš se očevidno umnažao broj sjeća, a od časa otvorenja te pruge, koja je pravo remek djelo medju gradjevinami novoga doba, posta i trgovina s drvi glavnom privredom tamošnjih krajeva. Neimasmo žali bože zgode zaviriti u same računike rečenog željezničkog poduzeća, za da točno brojevno i do posljednje tone označimo onu množ drva, koja se o tom prugom od otvorenja njenog do danas exportiraše, nu toliko znamo, da je to baš skoro nevjerojatna množ dryne gromade. U obće se jedva i vjerovati moguće, da još i

toliko drva imade, i to tim manje što nevalja zaboraviti, da se znamenita množ
tirolskog drva neposredno u Italiju vodom prevaža t. j. splavlja.

Desanzano na granici Lombardije, već je kroz više godina stovarištem prvog
reda za drvlje tirolske provenience. Glavni gradovi gornje i srednje Italije,
obskrbljuju se od dobe otvorenja brenerske željezničke pruge, tako rekuć iz-
ključivo tirolskim drvljem, koje sve drvo sa šuma lombardo-venecianskih do-
lina, koje još neimadu neposredne željezničke sveze, svojom cijenom s tržišta
odklanja. Milan, orijaško to središte za potrošbu, obskrbljuje se izključivo drvom
iz Tirolske i Tesenskog kantona, nu prvo daleko je na trgu običajnije. Taj
izvoz iz Tirolske skoroda je nepojmoviv. Komu je medjutim poznata razgranjenost
glavnih kao i mnogobrojnih nuzgrednih dolina, koje još prije 30 godinah sve
šumovite bijahu, neće se tomu čaditi, u obče su medjutim ti odnošaji i činje-
nice još slabo poznate, pak se i danas jošte u tom silnom izvoznom prometu,
samo bezkonačno vrielo šumskog bogatstva nazrieva.“

U istinu su to pako, samo stoljetne prašume, koje no negda tirolsko gorje
kitiše, ter kojih se danas samo jož ostanci opažati mogu.

Mi smo te navode, talijanskog tog strukovnjaka, ob uzrocih užasne kata-
strofe, vjerno iztaknuli, ma sve da se i nemožemo podpunoma s timi navodi
slagati. Poimence pako držimo, da nisu baš same najnovije sječe i s timi i u
savezu stoeći nenadani uspjeh trgovine s drvi, jedini i glavni uzrok spome-
nutim poznatim poplavam. Prema našem nemjerodavnom mnjenju bo valja zamet
tih opuštošenja, tražiti već i u davnjoj prošlosti, velika i znamenita vodena
prometila bo koja iz Tirolske k moru vode, historični su trgovački putevi za
trgovinu s drvi. Pa napokon nevalja zaboraviti i to: da i kozarstvo odnosno
ovčarstvo onih krajeva, već dugo doba obstoji, pa da i njemu valja pripisati
velik dio mah preotimljujućeg ogoljećivanja tamošnje gore.

Ovo držasmo, da nam je mimogređce spomenuti. Spomenuti članak, spo-
minje nadalje i šumarsko policajne napremice austrijanske vlade, koja da
je — upućena izkustvom — već odavna dozvole vodjenja sječe, znatno ograni-
čivala, postupajući pri tom mnogo većom energijom od vlade talijanske, kojoj
se predbacuje, da je u tom pogledu vazda bila samo služavkom deputiraca.
Ovi pako da su vazda spremniji, raditi u prilog onih, koji šumu ogolječuju i
unovčuju, nego li u prilog interesa same siromašne zemlje. U ostalom me-
djutim, da još sveudilj nije prekasno popraviti što se do sada propustilo, jer
ma sve da se i mnogo već sagriešilo u šuma, to da je ipak još pomoći mo-
guća, pa sve da se i neuradi drugo, van da se prepušta samoj naravi, da se
oporavi i opet.

Narav pomoći će si sama, samo da joj se neradi usuprot. Nakon tih nazgla-
banja dolazi pisac napokon do zaključka, da obje pokrajine, Tirolska i Mle-
tačka, kojih vodurine u prvoj izviru, bezdvojbeno njeke zajedničke inte-
rese, obzirom na sve one napremice, imadu, koje će se morati poduzeti, za
da se bar za buduće preprijeći nova užas rujanska od g. 1882.

Potrebno da je pako, sporazumno unapredno postupanje susjednih država, Italije i Austrije, i to toli u pogledu studija, koli i obzirom na same radnje, u okoliših izvirišta onih vodurina, koje se u Italiju stišu. Italija, veli se nadalje, treba da prva shodna započne, jer će njoj i najveća biti odtuda korist. Jer što se god u tom pogredu poduzelo na mletačkoj strani, ono nemože djelovati na odnosa Tirola, dočim ipak obratno sve činjenice koje se tamo budu izvadjale, po Italiju od najveće važnosti budu. Glavno se stečište vodurina, ili bar najveći dio istog — Ečava, Brenta i Piava, — nalaze na stranom teritoriju, to pako valja dobro razsuditi; jer će žiteljstvo i narod u obče sjegurno tražiti od vlade i od parlamenta, stroge i odgovarajuće mjere, bez da bi iste ipak, pošto glavno polje rada po naravi, na inostranom tlu leži, moglo pružati dovoljnog jamstva. Konačno se izriče, strogi sud vrhu onih povjerenstva, koja se bavljuju, u svoje doba, odaslana po vlasti i parlamentu, prokopi Po-a (god. 1872.) dočim se ipak u sadanjem slučaju, izčekuje željeni uspjeh, jedino od zajedničkog rada sa austrijanskim vladom.

Žalostno je medjutim, da se pitanje internacionalne obrane šuma, tek onda i opet na dnevnom redu pojavilo, pošto mi u Austriji samoj, uslijed tih najnovijih poplava, štetujemo kvar od najmanje kojih 25 milijuna vrednosti, akoprem je Rossmässler već prije 23 godine, a internationalni kongres, gospodara i šumara, u Beču god. 1873. bio, isto pitanje takodjer u svoj program djelatnosti uvrstio. I Rossmässler, je potrebu internationalnih poduzeća na obranu šuma, svadiao iz istih razloga, kad no reče: „Mehr als Eisenbahnverkehr und Zolleinigung, mehr als Post und Telegraphenverbindung scheind für die Zukunft das Wasser berufen zu sein, die internationale Freundnachbarlichkeit der Staatsverwaltungen über weite Grenzen hin auszudehnen und zu einen Schutz- und Trutzbündniss gegen die grössten Gefahren zu gestalten“.

„Šuma preuzeti će pri tom ulogu posredujućeg činbenika“ Onda dalje: „Es ist mindestens eine auffallende Erscheinung zu nennen, das bereits seit Jahrzehnten in mehr oder minder ausgeführter Weise auf den Klimabedingenden Einfluss der Waldungen hingewiesen wird, unter Aufführung der erschreckendsten Beispiele von den Folgen der Entwaldug, und das dennoch diese Frage, unseres Wissens wenigstens noch vor keiner Seite praktisch zu einer internationalen erhoben worden ist.“

Rossmässler pako nije, govoreći znamenite te rieči, mogao imati pred očima samo ono 36 država njemačkog saveza one dobe, njegovi se bo predlozi protezahu na čitavu srednju europu na „narode koji u središtu europe medjaše“, pak stoga i svom jasnošću naglašuje, da su n. pr. interesi svih obitavaoca područja Rajne, jednako vezani na šume područja izvirišta velike te rieke, da nije dakle Niemac sam, već isto tako i Francez i Holandez ovisan o poduzećih Švičara; spominjući pri tom naročito primjer, kako je Napoleon III. sam počeo raditi oko toga, da uvede njekakvi sustav državnih vodo-gradjevinu, bez da bi ipak tim sam korien zla, koji se na golietih nepošumljenih planina, potražiti imade, odstraniti bio mogao. — Činjenica koja bar za Francezku medjutim danas više ne-

vriedi. — Erancezka bo uvidiv istinitost tih riečih — i zbilja je poduzela radnje u pogledu kulturnom, kojim se um čovječji diviti mora. Inače se pako medjutim do danas u obće još vrlo malo i u istinu uradilo. Držeći da je dostatno izdati po njekoliko t. z. brošura, u kojih se šumsko pitanje, kao i pitanje šumoobrane, u svih mogućih modulacija razpravljalo — nu kojimi se podjedno jedva polučilo i to, da se naobraženiji svet bar nješto stao za šume zanimati.

Obći interes pako, za ta pitanja pobuditi, nije ipak uzprkos svijuh mnogobrojnih a i hvalevriednih nastojanja pojedinih vlada, za rukom pošlo. Niti su se time uzčuvale postojeće šume, niti se uzgojile kakovje tamno, gdje su pomanjkale.

K tomu bo, trebasmo doživiti tu najnoviju užas i veliku narodnu nevolju, koja će valjda ipak bar tu blagodat za sobom donieti, da će se s merodavne strane već jednom preći i na samo praktično polje djelatnosti.

Tirolska kastrofa nadalje, kadra je, kako iz navoda talijanskog nam su druga, zaključujemo, možda više no ikoja prijašnih, strogo internacionalno obilježe pitanja šumo obrane učvrstiti.

Izhodištem internacionalog razpravljanja gori spomenutog pitanja pako, možemo prije svega označiti one poznate četiri zasade, francezkog mjernika Surella u djelu „Etude sur les torrents des Hautes-Alpes“, koje glase: 1. Zagajenje tla šumom preći postanak bujica. 2. Opustošenje šuma omogućuje izplavljanje tla bujicami. 3. Razprostranjivanjem šuma odstranjuju se gorski potoci, a tim i uzroci bujica. 4. Nestajanje šuma, umnaža jakost gorskih bujica, da pače ih i iznovično stvarati može.

To su bo istine, koje i onda nepobitne ostaju, ako izuzmemos gorske predjele pojedinih država, i time područja „bujica“ (Wildbäche) u pravom smislu rieči, jer se time zasade te samo, kako sliedi promenuju: 1. Zastor tla krošnjami šumskog drveća i podržanje strelje i crnice, preprečuje svako nepravilno, rapidno odticanje vode. 2. Odstranjuvanje tog zastora i tog pokrivala tla, izvrgava samo tlo pogubnom splavljanju. 3. Zagajenjem ogolječenih površina, omogućuje se iznovice, pravilno skupljanje i mirno odticanje oborina. 4. Krčenjem šuma umanjuje se poprečna kolikoča vode, koje i opet pospješuje zlosretnu mienu suše i uništjućih deteriorizirajućih poplava.

Gdje li se pako te zasade, bilo u smislu Surella, bilo pako u smislu širjem kako *njo* jih mi označismo, u pojedinih država i u istinu, ter obzirom na obstojnosti uporabiti mogu, odnosno u koliko li se na istom temelju potreba internacionalnih dogovora potrebnom pokazuje, biti će mislimo lasno pronaći, na temelju izkaza poduzdanih oro i hydrografičnih kartah. Mi si i sami pridržajemo, do zgode i u posebnom kojem članku, tomu potrebita iztaknuti. Za sada se pako budemo na kratko obazrieli samo još i na amo se odnoseće razprave bečkog internacionalnog kongresa šumara i gospodara od god. 1873.

Kako je poznato, glasilo je četvrti pitanje, koje se na tadanjem kongresu imalo riešiti: „Kakova li se preporučuju internacionalna sporazumljenja, za da se uzmognе predusresti sve to više mah preotimajućem haračenju šuma?“

Danas u oči spomenutih dogodovština u naših alpinskih zemlja, čini nam se dojam tog pitanja preuzkim. Mi bismo bo nadalje još nadovezali i pitanje: i kako da se čim bržje odmogne već zbijšim se štetnim posljedicam prekomjernog exploitiranja šuma, nego li se to dugotrajnim, a mjestimice već i vrlo dvojbenim procesom samog novo zagajenja možda postiglo bude?

Alpinski odnošaji, o kojih se u najnovije doba dosta jasno razpravljalo, ter koji su danas već prilično proučani, zahtievaju bezuvjetno popunjene pitanja internationalne obrane šuma, t. j. riešenje najvažnijeg diela tog podhvata, a to jest: riešenje pitanja „vodogradnja u području vododerina gorskih“. (Die Verbauung der Wildbäche.)

Jedino se bo shodnom provedbom tih radnja bude moglo zlo prepričeći bar u toliko, u koliko se njimi s jedne strane bar dovadjanje rulje u područja težatnih zemlja na brzu ruku prepričeilo bude; s druge strane pak i uvjeti uspješnom novo zagajenju ogoljećenih planina stvaraju.

Polje jest to djelatnosti, na kojem će moderna tehnika, kao i čovječji rad možda isto takove triumfe slaviti, kako no ih slavi na polju željezničkih gradnja ili pomorskih komunikacija.

I tuj se radi, prokušati snagu čovječjeg uma i divotnu silu radnje, protiv onoj užasnih elementarnih nepogoda, koje nam groze uništenjem bivstva obstanja, oduzimajući nam komad po komad nasledjene kulturne zemlje! Doista, što li bi moglo biti dostojnije duha današnjega vjeka, od takovog u velikom narodnom i internacionalnom stilu shvaćanog poduzeća? Stvaranje novih vrela radnje i zaslужbe, danas je pitanje dnevnoga reda. Mjere u svrhe sačuvanja tla, kako ih mi označimo, nedvojbeno bi mogle takova vriela privrede i radnje u najvećoj mjeri stvarati, a po tom i radničkom svetu u poljoprivredi otvoriti izdašno polje djelatnosti, koje od vajkada ljudstvo najbolje moglo udovoljiti.

Nu sad da zaključimo. Zaključci internacionalnog kongresa šumara i gospodara od g. 1873. mogu se smatrati onom važnom podlogom, na kojoj se internacionalna strana šumoobrane primjerenom riešenju dovesti može. Već je bo i onda jednodušno priznana činjenica, da su nužna internacionalna sporazum-ljenja, obzirom uzčuvanje i svrhi shodno uživanje onakovih šumišta, koja leže u području izvorišta i kraju obala povećih rieka. Priznato bje nadalje, da onaj dio zemaljske kulture (Landeskulturpflege), koje se na uzdržanja i svrhi shodno uzčuvanje, odnosno uživanja inih, po narodno blagostanje važnih šuma tiče, koje se na tlu peščanu, na obroncih i visinah, kao i strmeih gorja, na obala rieka mora i drugih manje više izvrženih mjestih nalaze, imade smatrati zajedničkim poslom svih kulturnih naroda, ter da je nužno ustanoviti njeka temeljna načela, po kojih se u svijuh zemlja posjednici takovih zaštitnih šuma budu držati morali obzirom na svoje gospodarenje, za da se kultura zemlje uzmogne obraniti zla.

Konačno se još i to priznalo, da nam do sada još manjkaju podatci o štetnih posljedica, koje nastaje uslijed haračenja šuma, i s toga da je prije svega jedan zadatka internacionalnih poduzeća u tom pogledu, da se sakupe

odnosni statistični podatci o položaju, obsegu i stanju nužnih postojećih zaštитnih šuma.

Mi se nadamo, da će jur na temelju tih po internacionalnom kongresu od g. 1873. usvojenih zaključaka, započeta dogovaranja doskora željenim plodom urođiti, pa da neće naročito i žalostni dogodjaji poslednje dobe ostati bez posljedica bar u toliko, da će se predradnje te čim prije žudjenom cilju privesti. Isto se tako nadamo, da će se pri tom okoristiti i onim izkustvom, za koje smo danas u pogledu hidrotehničke strane velevažnog tog pitanja i opet izkusniji postali. — Međutim pako radimo i sami oko čim bržeg riešenja šumarsko-obrannenog pitanja u domovini našoj, u smislu onih spomena vrednih nazora, koje je bio izvjestitelj internacionalnog kongresa u tom pitanju, sada žaliboze već mrtvi Bernhardt, sliedećimi riečmi izrazio bio :

„Die absolute Freiheit des Eigenthums birgt nur dann keine Gefahr in sich, wenn eine so hohe Stufe der Cultur erreicht ist, dass ein gemeinschädlicher Missbrauch des Eigenthumes unmöglich wird. Die menschliche Gemeinschaft, die Gesammtheit steht über dem Eigenthumsrechte des Einzelnen, in ihr wurzelt unsere ganze Kraft. Was wir sind und können, das sind und können wir nur durch die menschliche Gemeinschaft, denn in dieser Gemeinschaftlichkeit unserer Interessen wurzelt die Rechtsordnung, welche uns schützt, wurzelt die Intelligenz, welche wir uns in der Spanne eines kurzen Menschenlebens angeben dürfen, wurzelt unsere ganze wirthschaftliche Kraft, in ihr wurzelt der geregelte, der geordnete Verkehr. Wir sind — ich bin sicher, dass mir Niemand widerspricht — dieser Gesammtheit und ihrem Thun Achtung und Gehorsam schuldig; sowie die persönliche Freiheit nur so weit gehen darf, als sie in einem Staate mit den allgemeinen Gesetzen, welchen wir alle gehorchen müssen, vereinbar ist, ebenso darf die Freiheit des Eigenthums niemals weiter ausgedehnt werden, als es innerhalb der Greuzen unserer Culturentwickelung möglich ist.“

Čovjek netreba da bude protivnikom novovjekih stećevina na polju duševne i materijalne kulture, za da ipak priznade istinu, da je izravnajući upliv moderne kulture bitno potresao ravnovesne odnošaje naravi. Pojave, na temelju kojih ovo uztvrdismo, sliedimo danas svi malo ne uzastopce, a sjegurno je već mnogog nas potresla duša, kad li se baš onako ljudski stao razmatranjem tih pitanja baviti. Sjekira, taj njegdašnji simbol napredka i kulture, danas je već na mnogih mjestih postala oruđjem samoubijstva u pogledu kulturelnom. Sve mjere današnje dobe pako, smjerajuće na obranu ptica, riba, divjači i t. d., imadu bez dvojbe svoj razlog manje više jedino u spoznaju istine, da nam valja i opet izjednačiti one silomične prevrate u ravnovesiju naravi, ter da si čovjek ovimi kao i inimi sličnim putevi bude morao i opet stvoriti one prvo-bitne zdrave uvjete bivstvanja i uspješnog gospodarstvenog rada.

I u našemu se slučaju konačno neradi o drugome, van o silomičnih poremećenjih ravnovesnih odnošaja naravi, u divotnoj stvorbi svevišnjeg, — a sjegurno da nam nije ni na kraj pameti pomisliti, da bi ma koja država sama

po sebi takav zadatak bila kadra riešiti povoljno. Pitanje obrane šuma u ovome smislu moći je riešiti do one granice čovječje mogućnosti jedino uzajamnom kulturnom radnjom svijuh naprednih naroda.

Internacionalni kongres budućnosti, kako no si ga je Rossmässler godine 1859. pomiclao, oživotvori se velikim slavjem naroda prigodom obće svetske bečke izložbe g. 1873., tamo bje ujedno izražena znamenita ona: *Svi napredni narodi imaju zajednički interes oko budućnosti šuma!* Nadajmo se pako, da već nebudememo dugo čekali takodjer i na oživotvorenje, „internacionalnog društva za obranu šuma“, koje će zaokupiti u čvrstu zajednicu sve prijatelje i gojitelje šuma, na poprištu miroljubnog natjecanja oko uždržanja šuma, tog dragocjenog ljudskog blaga.

Kako nam valja postupati kod sastavljanja skrižaljka prihoda drvne gromade.

Na glavnoj skupštini predstojnikâ njemačkih šumarskih pokušališta u Baden-Badenu na dne 9. studena g. 1880. bude medju ostalim takodjer i konačno uglavljen način, kako valja postupati kod sastavljanja skrižaljka prihoda drvne gromade. Skrižaljke ove pako, po svakog su šumara od velike praktične vrednosti, pa čemo i mi Hrvati morat jednom posao sastavljanja takovih šumarsko-gospodarstvenih pomagala započeti, i stoga držimo da nebude sgorega i ovdje koju na kratko o njih spomenuti.

Skrižaljke prihoda (Ertragstafeln) predočuju, kao što je poznato prihode na drvu, i to toli sjećivni koli i medjutomni prihod normalnih sastojina, obzirom na vrst uzgoja, vrst drveća, stojbinu tla i starost sastojine.

U koliko nam dakle prihode na drvu, zadanih stojbina predočuju, i zbilja su u prvom redu „skrižaljke prihoda“, inače nam medjutim služe još takodjer i za ustanovljivanje razreda stojbinske vrstnoće, (u koliko bo iz izkazanih prihoda na samu stojbinsku vrstnoću zaključivati možemo), pak ih zaato bismo mogli takodjer i „skrižaljkami stojbinske vrstnoće“, za koji okoliš smatrati i nazvati.

Obzirom na sadržaj i svrhu razlikujemo pako:

a) Skrižaljke prihoda za visoke šume, i to za šume bukove, jelove, borove, smrekove i hrastove. I to čiste, kao i mješovite (smjesi do 0.1) šume.

b) Skrižaljke prihoda za sitne šume: i to za sitne šume hrastove, jalševe i vrbike (čiste kao i mješovite).

c) Skrižaljke prihoda po vrsti drveća i uzgoja, za svaki kotar raznolikih stojbinskih područja.

d) Skrižaljke za sjećivne kao i medjutomne prihode na drvu, na temelju tih stojbinskih vrstnoća i razreda prihoda.

Skrižaljke bi se ove imale u nas za svako pojedino šumsko gospodarsko područje napose izraditi; tako n. p. za podravinu, posavinu, zagorje, gorski

kotar, požežku županiju i gornju krajinu, u koliko se bo kod nas prema tome i odnošaji tla, gorja, podnebnih kao i geografskih odnošaja razlikuju.

Na čelu svake skrižaljke imala bi biti kratka oznaka karakteristike stojbine tla i razreda prihoda, na koji se odnosua skrižaljka odnosa.

Sadržaj skrižaljka tih pako imao bi po mogućnosti biti sledeći: U prvom redu doba starosti sastojine, od deset do deset, odnosno pet do pet godina, zatim razrede prihoda uz sledeće izkaze, obzirom na *glavnu sastojinu*:

1. Broj stabala.
2. Ploštine temeljnica stabla 1:3 metra iznad zemlje izmjerene.
3. Poprečnu visinu i debljinu sastojinu sačinjavajućih stabala.
4. Poprečni prirast u visinu.
5. Ukupna nadzemna drvna gromada.
6. Ukupni poprečni prirast.
7. Periodični poprečni prirast.
8. Postotak prirasta, reducirana na prvu godinu porasta i drvnu gromadu te dobe priraštenja.
9. Oblični broj sastojine t. j. količnik, ukupne nadzemne drvne gromade, kao brojnika i proizvoda ukupne plohe temeljnica i poprečne visine stabala, kao nazivnika.
10. Normalnu zalihu.
11. Užitni postotak t. j. količnik nadzemne drvne gromade i normalne zalihe, pomnožen sa 100.

Pod *glavnom* se sastojinom imade razumievati, ona čest sastojine, koja preostaje nakon svojedobnoga vrsti drveća odgovarajućega proredjenja šume.

Skrižaljke međutomnih prihoda pako, imadu sadržavati odnosne izkaze drvne gromade dobivene prigodom tih proredjivanja. Boljeg razjašnjenja radi dajemo eto „skrižaljku prihoda za bukovu normalnu sastojine, I. stojbinske vrstnoće“ po profesoru Franji Bauru (vidi: Baur „Die Rothbriche“ str. 93.) (skrižaljka sledi na slijedećoj strani).

Što se nadalje, izbora, veličine i omedjenje onih sastojina odnosno uzornih ili pokusnih ploha tiče, na kojih ćemo sama iztraživanja o prihodu praviti, to valja slijeće zapamtiti: Iztraživanja se ta imadu po mogućnosti, lih samo izključivo po normalnih i jednolikih sastojina poduzimati.

Pod normalnom, razumjevamo pako ovde takvu sastojinu, koja se primjereni vrsti drveća i stojbine, uz normalni naravni razvoj i površje od bar 1 hektara, osobitim uzrastom i podpunošću sklopa odlikuje.

Jednoličnost se zahtjeva, obzirom na stojbinsku vrstnoću, starost, sklop sastojina, te mjere proračunavanja gromada.

Veličina površine iztraživanju podvrći se imajućih sastojina, neka barem iznaša:

a) za starije sastojine [(Baumholz) sa više od 20 cemtimetara u promjeru 1,3 metra iznad zemlje] 0,25 hektarah.

Normalna skrižaljka prihoda za bukvik I. stojbinske vrstnoće.

god.	Starost	broj stabala	Glavna sastojina imaše po hektar (bez medjutomnih prihoda na drvu i panjevine)										Postotci prirosta	
			ukupna površ četvrtinica 1,3 m. iznad zemlje		tekuci priраст u visini	poprečna visina	debljina	debljina i granjevina	debljine	debljine i granjevina		tekuci priраст	po- prečni prirost	
			metara	metr.						metar.	metar.			
5	—	—	0·2	0·12	0·6	—	9·4	—	—	2·3	1·96	—	—	32·4
10	—	16·6	0·2	0·16	1·6	—	27·0	—	—	4·0	2·70	—	—	17·4
15	—	18·6	0·4	0·21	3·1	2·7	50·0	2·7	—	5·0	3·34	—	—	11·2
20	—	20·7	0·4	0·25	5·1	16·0	79·8	2·7	0·80	6·7	3·99	20·3	9·2	
25	—	22·8	0·5	0·30	7·4	34·0	118·4	4·2	1·36	8·1	4·74	14·1	7·3	
30	—	24·9	0·5	0·33	9·9	61·2	160·5	5·9	2·04	8·5	5·35	10·7	5·6	
35	4450	26·6	0·5	0·35	12·4	96·2	203·0	8·0	2·75	8·5	5·80	9·1	4·4	
40	3400	27·7	0·5	0·37	14·9	138·0	248·0	9·5	3·45	9·0	6·20	7·2	3·8	
45	2520	29·8	0·4	0·38	17·1	189·0	293·0	10·5	4·21	9·0	6·51	5·91	3·2	
50	1940	31·9	0·3	0·37	18·6	247·5	338·0	12·5	4·95	9·0	6·76	5·3	2·7	
55	1540	33·4	0·3	0·37	20·1	307·0	381·2	11·0	5·59	8·4	6·93	3·7	2·2	
60	1260	34·8	0·3	0·36	21·6	354·0	422·0	8·0	5·90	8·1	7·03	2·3	1·9	
65	1080	35·8	0·2	0·35	23·0	392·5	462·0	7·5	6·04	8·0	7·11	1·9	1·8	
70	960	37·5	0·2	0·34	24·0	429·0	502·0	7·0	6·13	8·0	7·17	1·7	1·6	
75	880	38·7	0·2	0·33	25·0	462·0	542·4	6·5	6·16	8·0	7·23	1·4	1·5	
80	820	39·7	0·2	0·32	26·0	491·0	580·0	6·0	6·14	7·5	7·25	1·3	1·3	
85	760	40·4	0·2	0·32	27·0	521·0	616·0	6·0	6·14	7·0	7·25	1·2	1·1	
90	720	40·9	0·2	0·31	28·0	551·0	651·0	6·0	6·12	7·0	7·23	1·1	1·1	
95	680	41·6	0·2	0·31	29·0	581·0	686·0	6·0	6·12	7·0	7·22	1·0	1·03	
100	640	42·4	0·1	0·30	29·8	610·9	720·5	5·9	6·11	6·5	7·20	0·93	0·91	

b) za stromlje (Stangenholz) (10 do 20 centimetara poprečne debljine u promjeru, 1,3 metra visine) 0·25 hektara.

c) za kolje (do 10 centimetara poprečnog promjera u 1,3 met. visine) 0·25 hektara.

d) za šikaru i šibje (Reisholz bestände) 0·1 hektar.

Svaka se takova pokusna ploha, po mogućnosti imade trajno omedjiti i označiti, za da bude stalnom uzor česticom za odnosnu vrst stojbine i prihod.

Obzirom na sam opis sastojine, valja sliedeće zapamtitи.

Za svaku se sastojinu, na kojoj se takova iztrživanja izvadaju, imade sastaviti točan opis sastojine i stojbine, i to prema ustanovom, odnosnog naputka, propisanog u tu svrhu od ravnateljstva šumskih pokušališta, s osobitim obzirom na sliedeće točke:

I. Opis stojbine imade sadržati:

A. Položaj. 1. Obći položaj, a) geografska širina i duljina, b) absolutna visina iznad mora.

2. Posebni položaj, a) susjedno okoliše, b) oblik tla, x) expozacija, β) položitost tla.

B. Tlo. Profil tla, do 1 metra dubljine. *1)* Podloga. *2)* Sastavine tla, *a)* mineralni sastav, *b)* primjese kamenja, *c)* kolikoća crnice (dubljina). *3)* Fizikalna svojstva tla, *a)* dubljina, *b)* spojnost, *c)* vлага, *d)* boja. *4)* Vanjski odnosađi tla (uz navod karakteristične flore).

II. Opis sastojine. *A.* Vrst drveća. *B.* Vrst uzgoja. *C.* Postanak i prošlost sastojine. *D.* Starost. *E.* Položaj sastojine. *F.* Svojstva sastojine. *G.* Brojna karakteristika sastojine. *1.* Poprečni iznos stabla po hektar. *2.* Poprečna debljina stabala. *3.* Ukupna ploština temeljnica stabala u sastojini. *4.* Poprečna visina. *5.* Drvna gromada u jednih metrima.

Za da se pako omogući i jednoličnost skrižaljka, za istovrstne stojbinske vrstnoće, valja na sledeći način postupati.

Na jednoličnih stojbina, imadu se sastojine raznolikih doba starosti, iztraživati unutar ovih doba takodjer i obzirom na raznoličnost broja stabala sastojinu sačinjavajućih, zatim obzirom na postanak im i uzgoj. U svakoj se sastojini nadalje imadu toli uzor stabla glavne sastojine, koli i uzor stabla pojedinih razreda drvne punoće analizirati, ter pri tom u visini od 1.3 m. iznad zemlje ustanoviti takodjer i drvne punoće prijašnjih razdoba. Obzirom na to preporučuje se nadalje, da se ta iztraživanja započnu uvjek u najstarijih sastojina jednog te istog stojbinskog područja.

Iztraživanja se ta nadalje imadu još odnosi:

a) Na ustanovljenje i izlučenje drvne gromade međutomne sastojine t. j. one drvne gromade, koja se prigodom pojedinih proredjenja glavne sastojine izlučuje.

b) Na ustanovljenje drvne gromade glavne (preostale) sastojine.

c) Na ustanovljenje svih budućih međutomnih prihoda, kao i svakratno ustanovljenje drvne gromade glavne sastojine.

Izlučivanje proredjajne sastojine imade se obavljati po poznatih pravilih proredjivanja, obzirom na vrst drva i stojbinsku vrstnoću sastojine, izmjerivanjem svakog pojedinog stabla promjerkama.

Ustanovljenje drvne gromade može takodjer i na temelju izradbe i slaganja drva u prostorne metre (koji se onda poznatim načinom stežu u jedre metre) slediti.

Kod šipraka nije potrebno opredieliti promjere stromlju, dovoljno je da se samo broj stablika, glavne kao i proredjajne sastojine ustanovi.

Drvna se gromada pako glavne sastojine može po sliedećih načinih opredieliti:

1. Kod visokih šuma i u kolosjecih:

a) Čistom sjećom i izradbom čitave drvne gromade (tamo, gdje to moguće).

b) Podsjecanjem pojedinih uzoz-stabala tamo, gdje se ta iztraživanja možda još i u buduće nastaviti žele.

2. Kod šipraka uvjek podsjekom ciele sastojine, te opredieljivanjem gromade tezuljom, ako nebi bilo moguće xylometričnim načinomdrvnu gromadu ustanoviti.

U onih slučajevih nadalje, kad ćemo čistu sjeću voditi, valja nam još ustanoviti:

4) Pretvornike, za pretvaranje, odnosno stezanje prostornih mjera u jedre metre.

B) Način izradbe drva po razvrstbini.

C) Ukupnu količinu drvene gromade u jedrih metrih, uporabom gori sponutnih pretvornika (Reduktionsfaktoren).

Obaranje i podsiek stabala imade se vazda tako visoko iznad zemlje obavljati, kolik je iznos $\frac{1}{3}$ promjera debla dotičnog stabla u korjenovini (Wurzelknoten).

Prigodom sjeće sastojine imade se ujedno opredeliti i poprečna starost sastojine, i to po mogućnosti na temelju poprečne starosti uzor-stabala. Nadalje valja ustanoviti i poprečnu visinu sastojine, i poprečnu debljinu i visinu sastojine za prijašnjih razdoba (na temelju analiza pojedinih izvan pokusne plohe se nalazećih uzor-stabala).

Jasnije nam budu čitav posao ustanovljivanja drvne gromade glavne kao i proredjajne sastojine na temelju prihoda sječe, sliedeće skrižaljke predočile, u kojih su označene sve izmjeriti odnosno proračunati se imajuće kolikoće.

A. Nuzsastojina ili proredjajna sastojina.

B. Glavna sastojina.

1. Izmjera i izbrojenje stabala u sastojini.

Vrst drva				Iznos mjerjenja i proračunavanja užor stabala	
četvr. metr.	ukupna površina temeljnica			Iznos izradbe užor stabala	
broj razreda					
komada	broj stabalja				
četvr. metr.	sbroj ploština temeljnica				
godina	starost				
četv. metr.	temeljnica				
m. m.	promjer				
metara	duljina				
jedrih metara	u trupeih				
	u kolju				
	kolacea				
	pruća				
težina kilograma					
jedrih metara				sadržana u jedrih metrah	
jedrih metr.	kolacea				
jedrih metr.	pruća				
težina kgr.					
jedrih metr.	kolja				
težina kgr.					
jedrih metr.	u složajih				
težina kgr.					
jedrih metr.	gorivno granje				
težina kgr.					
jedrih metr.	od svežanja				
jedrih metr.	u trupeih				
	u kolju				
prostr. metr.	kolacea				
	pruća				
težina kgr.					
prostr. metr.					
prostr. metr.	kolacea				
	pruća				
jedrih metr.	u kolju				
prostr. metr.	u klipovju				
odnosno svežanja					

3. Iznos (izradbe sastojine) čiste sječe na pokusnoj plohi, uporabom pretvornika.

		I z r a d i l o s e j e						
vrst drveća	u trup- čih	oblikovine			obljčenog goriva			cepkog granja u složajih
		u kolju	cepke gradje	uporabive kore	kolaca	klopova	kipova	
	jedrih metara							

4. Posebna izražavanja obzirom na: poprečnu starost sastojine, poprečnu visinu sastojine i analizu uzor stabla.

		U z o r s t a b l a						
V r s t d r v o ē a	starost pro- računana na podjelu	sadanji promjer u 13 metra visine iznad zemlje			u dobi sta- rosti od			Kore bez roštja bez u dobi sta- rosti od
		sa bez kore	bez kore	u dobi sta- rosti od				
	godina	u miliimetrib	god.	m. m.	god.	m. m.	god.	m. m.

Konačno sada da još koju i o važnosti „skrižaljka o prihodu“ spomeno. Skrižaljke su te velike praktične kao i znanstvene vrednosti. One nam predočuju zakone raznih prirastaja normalnih sastojina t. j. one nam predočuju, kako se drvna gromada njeke sastojine obzirom na prirast u visinu i debljinu umnaža; one nam nadalje predočuju i veličinu zbiljne kao i normalne zalihe, užitne i prirastne postotke, a pokazuju nam i dobu kulminacije tekućeg kao i poprečnog godišnjeg prirasta u njeke šume, služe nam kod proračunavanja uharnosti pojedinih vrstih uzgoja šuma, ter konačno služe još i kod proračunavanja priraštaja, procjenjivanja drvne gromade čitavih sastojina, kod procjene i ustanovljivanja čistih prihoda šuma u svrhe katastralne, kod ustanovljivanja i proračunavanja vrednosti šuma u svrhe segregacionalne, izvlastbene itd.

Nu svim tim svrham i potrebam zadovoljiti će moći takove skrižaljke samo onda, ako budu i zbilja vjerodostojne t. j. kad budu sastavljene na temelju postojećih odnosa, ter onim načinom, kako to na kratko gori ocrasmo, i onom sdušnošću, koja se u obče kod znanstvenih radnja zahtieva.

Sastavljanje takovih skrižaljka pako nije samo prieka potreba, no i jedan najvažnijih zadataka naprednog znanstvenog šumarstva.

Tu su činjenicu znanstveni šumari iztaknuli bili već pod konac prošloga vjeka, jer već G. L. Hartig, Hennert i Paulsen objelodaniše takova iztraživanja. Isto učiniše kasnije i Cotta, Hundeshagen, Pfeil, Grebe, Burkhardt, Feistmantel, Baur i mnogi drugi, a počeo je to i u nas upravitelj dobara baruna Prandau a i poznati naš strukovnjak g. A. Danhelovsky. — Sve starije radnje te vrsti međutim slabe su obće vrednosti. Svaki bo radio je na svoju, i u svoje posebne svrhe. Dovoljno razloga, da su taj posao u najnovije doba uzela rukovoditi ravnateljstva šumarskih pokušališta, koja takodjer i već na početku spomenuti naputak u istu tu svrhu izradiše i propisaše. Onim pako veleštovanih naših čitatelja, koji bi možda i sami hteli u interesu unapredjenja domaćeg nam šumarstva takova iztraživanja započeti, javljamo, da će im odnosne naputke dragovoljno dostaviti veleučeni ravnatelj c. kr. bečkog šumarskog pokušališta g. barun Arthur Seckendorf, a i najnovije djelo professora Dra. Baura „Die Rothbuche in Bezug auf Ertrag, Zuwachs und Form“ — dobro će im doći, u koliko bo u njemu sve i najvažnija obzirom na postupak kod sastavljanja skrižaljka prihoda dryne gromade nalazimo.

Kućni red za upravljači odbor hrv. slav. šumarskoga družtva.

§. 1. Predsjednik, podpredsjednik i tajnik družtva sačinjavaju „družtvenu upravu“ u užjem smislu, dakle „predsjedništvo“.

Upravu u širjem smislu pako sačinjava prema §. 15. družtvenih pravila „upravljači odbor“.

Upravljujući se odbor družtva sastoji od predsjednika, podpredsjednika, tajnika i devet odbornika, od kojih je jedan urednik „šumarskoga lista.“

Djelovanje predsjednika, odnosno podpredsjednika družtva određuje §. 14. družtvenih pravila.

Predsjednika zamjenjuje podpredsjednik, a tajnika najmladji u Zagrebu deseci se član odbora.

§. 2. Službena družtvena dopisivanja u obće, zatim dopisivanja o blagajničkim poslovi držtva, te pismeno obćenje upravljujućega odbora sa družtvenimi članovi, spadaju u djelokrug „užjega odbora“ odnosno predsjedništva prema ustanovam §§. 14. i 16. družtvenih pravila.

Naručbe i dobave obavlja u ime družtva predsjedništvo.

§. 3. Na družtvo odnosno na upravljujući odbor prispjela pisma, dopise i pošiljke prima predsjednik zajedno sa tajnikom.

§. 4. O svih na družtvo prispjelih dopisih i o družtvenih odpremah imade tajnik voditi uručbeni zapisnik.

Svi na družtvo prispjeli važniji dopisi imadu se pod tekućim brojem pohraniti.

Ako se koji dopis odnosno predmet silno riešiti ima, to ga mogu riešiti predsjednik i tajnik i bez odborske sjednice, prema družtvenim pravilam i kućnom redu, nu imadu to riešenje naknadno saobćiti odboru.

Svi na družtvo prispjeli važniji dopisi kao i odnosna riešenja imadu se u sljedećoj sjednici odboru pročitati.

§. 5. Rok za obdržavanje odborskih sjednica i dnevni red istih ustanovljuje predsjednik sporazumno sa tajnikom. Pozive na sjednicu podpisuje predsjednik i tajnik. Predsjednik dužan je odborsku sjednicu sazvati i onda, kada to tri člana upravljujućega odbora zahtjevaju. Pozivnice na odborsku sjednicu imadu se barem tri dana prije sjednice odbornikom dostaviti.

§. 6. Da uzmogne upravljujući odbor što valjano zaključiti, potrebita je prisutnost predsjednika, tajnika i najmanje još četvorice odbornika.

Kod razprave odlučuje absolutna većina glasova prisutnih odbornika, a u slučaju podijeljenih glasova, odlučuje predsjednik.

§. 7. Upravljujući odbor imade se redovito šest puta na godinu t. j. svaki drugi mjesec sazvati.

Od tih sjednica imade se jedna sazvati prije glavne skupštine družtva, a jedna koncem godine.

§. 8. Onaj odbornik, koji tečajem godine dana nebi barem trim sjednicam prisustvovao, smatrati će se, ako se temeljito ne opravda, da se je odborničke časti odrekao.

Pojedine važnije predloge formulirati će odbornici pismeno, za da ih tajnik ovako uzmogne u zapisnik uvrstiti.

§. 9 Za pojedine važnije podneske, izvještaje i radnje bira upravljujući odbor prema potrebi posebne podobore, u koje se prema ustanovam §. 21. družt. prav. mogu pozvati, takodjer i strukovnjaci izvan odbora. Ti se podobori onda sami konstituiraju.

§. 10. Tajnik sastavlja koncem svakoga drugoga mjeseca izkaz o unišlih novčih, o stanju imovine i blagajne, te o izdatku, o čem se upravljajući odbor prigodom bližnje svoje sjednice izvjestiti imade.

§. 11. Predsjednik vodi blagajnu, tajnik pako obredjuje račune, unaša u knjigu i vodi dopisivanja, katalog knjižnice i izkaz društvenih članova, sastavlja godišnji proračun i zaključne račune, ter je sa predsjednikom suodgovoran za društveni inventar.

§. 12. Predsjedništvo ulaže razpoloživi novac u prvu hrvatsku štedionu u Zagrebu.

Isto je vlastno za sve proračunom ne predviđene slučajeve svotu do 10 for. u vlastitom dielokrugu izdati za naručbe, uz naknadno priobćenje upravljajućem odboru u dojdućeoj sjednici.

Za točno vodjenje novčanih poslova društva, odgovara predsjedništvo. Isto tako pazi ono i na vršenje ugovora od strane tiskare, knjigovežare i odpravnika „Šumarskoga lista“.

§. 13. Urednik šumarskoga lista dužan je po mogućnosti svakoj odborskoj sjednici prisustvovati.

Dužnost je istoga urednika takodjer, da svojski radi oko unapredjenja društvenih interesa. On je odgovoran za sadržaj lista, u koliko to §. 14. drugačije ne određuje.

Upravljajućemu odboru imade urednik unutar granica proračuna predložiti nagrade suradnikom lista, koje predsjedništvo obredjuje i izplaćuje.

§. 14. Urednik šumarskoga lista dužan je sve, od upravljajućega odbora dostavljene mu članke, bezuvjetno u list uvrstiti. Ostale, od dopisnika neposredno dostavljene mu članke, stoji mu na volju po svojem uvidjenju primiti, urediti ili zabaciti; prije pako, nego li se list na tisak odošalje, ima kratki nacrt o materijalu priobćiti predsjedništvu.

Primati članke za šumarski list i ne primati stoji uredniku na volju, dužan je pako primati samo članke odnoseće se na ustanove §§. 12. i 14. ovoga kućnoga reda. On je dužan rukopise do ustanovljenoga vremena (20 dana prije, nego li će list izaći) društvenoj tiskari dostaviti. Korekturu i rezviziju takodjer je dužan voditi urednik. Bez znanja urednikova ne može se ništa uvrstiti u list.

§. 15. Svi časopisi i dnevnići, koje društvo bud u zamjenu za „šumarski list“ dobiva, bud pako predbroji, imadu se naručiti u Križevce uredništvu, koji ih onda svakog drugog mjeseca imade predati predsjedništvu društva na poštranu u društvenoj knjižnici. —

Dano iz sjednice upravljajućega odbora hrv. slav. šumarskoga društva, držane dne 30. prosinca 1882. u društvenih prostorijah u Zagrebu.

Predsjednik:

Mijo Vrbanić.

Tajnik:

Dr. Vjekoslav Köröškeny.

Različite viesti.

Sjednice upravljujućeg odbora. Upravljujući odbor držao je dne 30. prosinca sjednicu. Na dnevnom redu bijaše razprava osnove kućnoga reda, i razprava osnove za predstavku visokoj kr. zemalj. vlasti radi reorganizacije šumarstva, ter njeki administrativni predmeti. Konačna redakcija nacrta novog šumskog zakona nije se mogla uzeti zaato još u pretres, jer odnosni pododbor s bog nepredviđenih zapreka svoj posao još nije dovršio. Na dne 3. veljače nastavio je upravljujući odbor svoja odnosna vjećanja — riešiv ujedno i njeke administrativne stvari.

K pitanju reorganizacije zemalj. šumarstva. Dne 15. veljače, primio je preuzvišeni g. ban gosp. šumarnika F. Rosipala i nadšumara V. Malina, koji mu na ime šumarskog društva predadoše, po odboru prihvaćenu spomenicu u pogledu reorganizacije zemaljske šumarske uprave. — Sveti ban izvolio je na odnosni govor gosp. nadšumara Malina izjaviti, da će uzeti i na težnje šumarskog stališa prigodom, provedenja zemaljske reorganizacije, primjereni obzir, odnosnu spomenicu pako da će ustupiti visokoj vlasti. — Mi ćemo spomenicu tu u svojoj cijelosti saobćiti u sljedećem broju ovoga lista.

Hajke. Na dne 20. prosinca obdržavana bje u Babinoj-gredi hajka na kurjake. Kurjaci se bo po tamošnjih krajevih poslednje doba, već bijabu baš silno umnožali, prieteć maryi i blagu svake vrsti. Tom zgodom ubito bi ukupno 8 vukovah. Svakako je dakle lov taj bio vele izdašan.

Dne 19. prosinca pako obdržana bi kraj Mitrovice, u šumi Grabovini, kod sela Ašanje, kotara Zemunskog, takodjer hajka na kurjake, kojom su prilikom ubita 3 vuka i jedan divlji nerast. Ovoga je ustrielio Milan Gruičić stanovnik iz Kupinova. Isti nerast dok je bio donešen u Mitrovicu, već se je bio pokvario, te se je morsao oderati. Vidjevali su ga pako već kroz godinu dana po ondašnjih šuma, a kažu da ima još jedan. Ubiti nerast bio je dugačak 196 centimetara, a težak 179 kilograma. Što je bilo glavnije čekinje žali bože počupahu već putem, nu ipak se koža odlikuje veličinom, a i debelim štitom u toliko, da će ju poslati u zagrebački muzej.

K osamdeset-godišnjici kr. umir. šumarnika A. Tomicića. Za dopunjjenje onoga, što o riedkoj toj slavi već zadnji puta u tom našem listu saobćismo, budi spomenuto, da je na ime društva svećaru, posebno odaslanstvo upravljujućeg odbora čestitalo. Odaslanstvo sastojiće od gg. Urbanića, Ettingera i Soretića. — Svećar nalazeće se u krugu svojih milih i osmero unučadi — bio jest do suza ganut — od radosti. — A užvišeni taj čas nezaboravan će ostati po sve prisutne. Mladež križevačkog šumarskog učilišta, i šumari križevački pozdraviše svećara brzojavno.

Državna dobra i šume u Srbiji. Dohodak državnih dobara kraljevine Srbije stavljen je u državni proračun za g. 1883. sa 300000 franaka, onoj državnih šuma pako sa 100000 franaka. Krunko dobro „Topčider“ pako nosi 50000 franaka.

XX. Glavna skupština slav. gospod. društva. Obdržavana bi na dne 21. siječnja u Osiku. Na dnevnom redu bijaše medju ostalim takodjer i konačna odluka gledi izložbe, koja bi se još tečajem ove godine u Osiku obdržavati imala. Od strane upravljujućeg odbora šumarskog društva, opunovlašćen bi član oružtva g. Ivan Brnčić posjednik u Osjeku, da tom sgdom naše društvo zastupa, ter da u svoje vrieme amo priobći glavnije zaključke te skupštine.

Na znanje hrvatskim šumarom. Uredništvo lista „Oesterreichisches ung. Centralblatt für Walderzeugnisse“ (Wien III. Regelgasse Nr. 13) javilo je predsjedničtvu našega društva, da je voljno svako doba i bezplatno u svome listu oglašivati, sve eventualne natječaje za šumarsko-upravna, kao i lugarsko-čuvarska mjesta.

Obća amnestija radi šumskih kažnjivih dela. Dne 22. prosinca proglašće službene novine slijedeći previšnji proglaš: „Njegovo cesarsko-kraljevsko apoštolsko veličanstvo blagoizvolilo je na predlog bana kraljevinah Hrvatske, Slavonije i Dalmacije, previšnjim riešenjem od 13. prosinca 1882., iz osobite previšnje milosti onim stanovnikom postojaloga hrvatsko-slavonskoga krajiškoga područja, koji se polag postojećih zakona imadu smatrati ovlaštenimi vršiti prava služnostih prije u državnih, a sada u šumah imovinskih občinah, i koji su do dana previšnjega manifesta od 15. srpnja 1881. bili osudjeni radi kažnjivih djelih suprot sigurnosti vlastničtva, počinjenih oštećenjem spomenutih šumah, oprostiti zakonite posljedice toga osudjenja, u koliko pak kazan još ovršena nebi bila, oprostiti i kazan samu, ter podjedno preblagostivo odrediti, da se sbog takovih prije gori spomenutoga dana počinjenih kažnjivih djelih još u tečaju nalazeće se kaznene iztrage obustave“.

Promjena referade za narodno gospodarstvo kod kr. zemaljske vlade. Konec minule godine, dogodila se kod kr. zemalj. vlade promjena, koja se donjekle i šumarstva tiče, u koliko je bo referatu za narodno gospodarstvo, počas od nove godine preuzeo vladin savjetnik velemožni gospodin Mirko pl. Halper, dočim je velemožni g. savjetnik dr. Ante Stojanović, koji je već kroz kojih desetak godina tim odsjekom rukovodio, preuzeo vojni odsiek kr. zemalj. vlade. Dne 20. siječnja t. g. predstavi se i posebna deputacija šumarskog društva sastojeća se od predsjednika i tajnika novome predstojniku g. Halperu, koji se vrlo interesirao za naše društvo i odnošaje mu, obećav podjedno svoju izdašnu pomoć. Isto tako bijahu ista gospoda, na ime društva takodjer i kod velemožnog g. kr. šumarskog ravnatelja M. Dursta — preporučujuće mu društvo, i on obreće svoju pripravnost društvo u svakom pogledu podupirati.

Sa sisačkoga tržista. Čitamo u „Agramer Zeitung“ od 22. prosinca, da je netom prodana i poslednja zaliha dužica, od kojih 3 milijuna komada, uz cenu od 188 for. pro mille, što očito dokazuje, da se možemo nadati liepoj trgovini i do godine. U obće je to pako i opet iza više godina, po prvi puta, da nam je sva zaliha razprodana. Kako je nadalje zimus i opet sva posavina pod vodom, to je tim i daljnja produkcija za sad osuđena, ter će biti dogodišnja kolikoća izradjenih dužica, za kojih 6 do 8 milijuna komada manja, od obične, tako da se i iz ovoga razloga opet možemo povišenju cene nadati. — Dao Bog!

Nevalja tako. Kako čitatelji iz izkaza prijavljenih članova i o stanju društvenom, koji bje u poslednjem broju ovoga lista odtisnut, razabrat mogoće, izjavilo je njekoliko luga, koncem prošle godine, da nemogu veće plaćati predplatnine za „Šumarski list“. — Mi smatramo to vrlo žalostnim pojmom, tim više što smo osvjedočeni, da su tome krivi dotični šumarski upravitelji, — koji se valjda za stvar nezauzeše onako, kako se to od njih pravom moglo izčekivati. Kao i naši vredni članovi — koji bi imali — poznavajuće potrebštine našeg lugarsko čuvarskog osoblja, takodjer često i po koji manje više popularno pisani članici, na uvrstbu u list, pripošljati, — jer napokon urednik sam — nemože dospjeti svemu. — Kako nam je pako u najnovije doba od vrlo uvažene strane u tom pogledu obećana baš izdašna pomoć, to se nadamo, da će i oni lugi, koji taj put svoju insolvenciju najaviše — do mala — videć, da list taj i njihove stvari i interese zastupa — opozvati spomenutu svoju izjavu.

Kratka poviest šuma i šumskog gospodarstva u Hrvatskoj. Nakladom i troškom urednika o. l. odtisnuti su iz „Šumarskog lista“ članci, priobćeni pod naslovom: „Prilozi za povjest šuma i šumskog gospodarstva u Hrvatu“ u posebnoj knjizi, koja se može dobiti u knjižari g. Neuberga u Križeveih uz neznatnu cenu od 1 for. Pošto je broj odtiska knjige vele neznatan, to će biti dobro, da se ona gospoda, koja bi dotičnu knjigu nabaviti htela, čim prije svojom naručbom na gori spomenutu knjižaru obratiti izvole.

Knjiga obsije šest štampanih araka, ili 96 strana u osmini, a može se dobiti i u fino-vezu za 1·30 for.

Čudni odnošaji. Pišu nam, da cislajtanska vlada u Trstu, ne htide potvrditi izbor šumara obćine Kastavsko, jer da nije stekao cislajtansko gradjanstvo. Kako je poznato izabrala je obćina Kastav još prije godinu dana g. M. C. za kotarskog šumara. Videć ovaj, kakove mu se stavlju zapriče, odrekao se nedavna službe. — Cislajtanska vlada učinila je to uzprkos toga, da je g. C. svim uvjetom natječaja inače podpunoma zadovoljio. — Mi bismo samo rado znati — što bi rekli da se i kod nas sa gospodom iz cislajtanije slično postupa kod popunjena raznolikih mjestu šumarskih?

Memento. Gospodarska podružnica Krapinska, obdržavajuć na dne 25. siečnja svoju skupštinu, imaše medju ostalim takodjer i sliedeću točku na dnevnem redu: „Viećanja o načinu pošumljivanja sve to više nastajnih golietih, u području ove podružnice“.

Nebi li nas koji tamošnjih prijateljih, o važnom tom viećanju htio pobliže obaviestiti? —

Kako se u nas obdržava lovo-staja. U zakonskom članku XVIII. od 5. siečnja 1871. o lovnu, stoji medju ostalim u §. 17. „Syaki lovac dužan je štediti koristnu divljač za vrieme lovostaje, tamaniti veliku, a maliti sitnu grabežljivu zvierad“, a u §. 18. „Za veću obranu razploda divjači, zabranjuje se lov; b) na koštute od 6. siečnja do 1. listopada; c) na srne od 6. siečnja do 1. listopada; d) na zeceve od 1. veljače do 1. kolovoza“. — Uzprkos tomu bila još na dne 21. siečnja u Zagrebu izložena srna na prodaju. — Poznato je nadalje, da su zečice ljetos uslijed preblage zime već koncem prosinca bile bredje — pa ipak se još i koncem siečnja našlo lovaca (?), koji ubijaju zečice. — Nije se onda čuditi, da nam divljač sve to redjom biva. — Dužnost je pako morala biti odnosnih organa, da strogo bdiju, da se bar propisi zakona o lovnu drže — ma sve da baš i neodgovaraju, kako to gori spomenuti primjer glede zeceva svjedoči. —

Magjarski šumarski lexikon. Čitamo u „Oesterreichische Forst-Zeitung“, da magjarsko šumarsko društvo kani izdati lezikon šumarskih strukovnih izraza u magjarskom jeziku. Društvo stavilo je u tu svrhu odboru 4000 for. na razpoloženje. — Kad ćemo mi na taj posao?

K šumskoj statistiki Europe. Od europejskih država, posjeduje šumske površine: Ruska u europi 193 milijuna hektara, Austro-Ungarija 18 milijuna hektara, Švedska 17·5 milijuna hektara, Finska 14·4 milijuna hektara, Njemačka 14 milijuna hektara, Norvežka 10 milijuna hektara šumske površine. Vrednost izvoženog drva, iznalaže u godini 1880. iz Švedske 124·8 milijuna franaka, iz Austro-Ungarije 90·5 milijuna franaka, iz Rusije 86·4 milijuna fran., iz Finske 58·8 milijuna franaka, iz Njemačke 54·7 milijuna fran., iz Norvežke 51·9 milijuna franaka. Iz saveznih država sjeverne Amerike pako izvezlo se godini 1880. drva u ukupnoj vrednosti od 25·5 milijuna franaka.

Iz Dalmacije. Drago nam je, da danas i opet možemo spomenuti liep napredak obzirom na šumarstvo, s one strane Velebita. Obćine Drniš, Muć i Sinj naime, obvezale se postaviti u zabranu, odnosno na stranu šumarske predjele, odredjene u doćišnjih okolica, ter odalečiti za uvjek koze, i pobrinuti se za zaštitu istih, namještenjem potrebnog čuvarskog osoblja, ter doprinašati i za pokriće troškova, za potrebne radnje zagajenja. Pokrajinski odbor za Dalmaciju pako, osjegurao je za trajanja radnja, na potocima Čikola, Vrba i DrJAVA, godišnjih 400 for., a za one na potocima Vedrine, Doljanina i Povjaka za šest godina, godišnjih 500 for., a visoko e. kr. ministarstvo poljodjelstva podielilo je i naznačilo u istu svrhu, već za g. 1882—83 iznos od 1000 for. I tako je Dalmacija prva medju Austrijskim zemljama, gdje se uredba potoka i bujica započela, osim pomoćju zidova i izkapanja takodjer i pošumljivanjem, po načinu francuzkom!

Austrijanski kongres šumara. Obdržavao se bude, kako svake godine tako i ove početkom ožujka u Beču. Ovogodišnja razpravljanja biti će i po nas tim zanimljivija i važnija, što će se tom zgodom prije svega razpravljati pitanje „reorganizacije šumarstva, kod pojedinih namjestničtva, odnosno u pojedinih krunovina. Izvestiteljstvo preuzeulo je austrijansko državno šumarsko društvo, povjeriv ga poznatom strukovnjaku šumarskom dvorskom tajniku Baueru. U koliko imadosmo zgode odnosni izvještaj pročitati, moglo bi usvojenjem tamo izraženih načela, šumarstvo Cislajtanije znamenite promjene zadesiti. Jedna od najvažnijih točka jest ona, po kojoj se u svakoj pojedinoj pokrajini, kod c. kr. namjestničtva imadu posebni šumarski odsjeci ustrojiti, kojih bi predstojnici, akoprem odsječni savjetnici odnosne pokrajinske vlade, ipak bili neposredno samo c. kr. ministarstvu u strukovnom obziru podčinjeni itd. — Mi ćemo u ostalom do zgode još i koju obširniju o tom iztaknuti.

Najstarije hrvatsko šumarsko-gospodarsko djelo. Štampano bi u koliko je do sada poznato g. 1774. u Varaždinu, pod naslovom *Roman i, „Kratek navuk,* poleg kojega najbolje beleh murih drevje zadobiva se.“

Nuzgredno pako budi još spomenuto, da je prva hrvatska knjiga dotiskana već dne 12. veljače god. 1483. u Veneciji.

Škodljivost puha u šuma četinjača. G. J. Pfister saobćuje u „Oesterreichische forst Zeitung“ sledeći zanimivu. Već kroz dulje vremena opažao bi, po crnogoričastih šumah gornje Krajine, da je množ vrška tamošnjih mladih jela i omorika suhovrhā, bez da si ipak znao uzrok tim pojavom raztumačiti, sve dok ga drvari neupozoriše, da je tomu krivo puh (*Myoxus glis L.*) koji da guli mlade vrške, hraneć se korom. Kvar taj da je mjestimice vrlo omašan, a ponajviše da puh samo okrajna stabla oštete. Isto potvrđuje takodjer i g. c. k. šumarski mјernik A. Böhm, našavši toli po istarskih koli i po bukovinskih šuma, na slične oštete. Isti nadalje još tvrdi, da se ti kvarovi u obće svagdje zbivaju gde se puh (*Myoxus glis*) nahadjaju.

Šumarski državni izpit u magjarskoj god. 1882. Višji šumarski državni izpit, obdržavan bi u Budapešti od 9. do 25. studena. Izpitu se prijavilo ukupno 41 kandidata, od kojih bje osposobljeno 34, dočim ih je 7 na izpitu palo. Od kandidata bijahu 4 bivša pitomec šumarske akademije u Mariabrunu, 1 je bio svršio šumarske nauke u Beču, ostali pako svi šumarsku akademiju u Schemnitzu.

Za lugarske izpise pako, koji se od 9. do 12. listopada 1882. obdržavašu u Pešti, Požunu, Neusohlu, Kasehavi, Ungvaru, Marmoroš Sigetu, Klauzenburgu, Temešvaru, Kapošvaru i Tirnau, prijavilo se ukupno 216 kandidata, od kojih su izpit položili sa odlikom njih 31.

Kr. šumarsko učilište u Križevcima. Izpiti za prvo polgodište, obavljeni su na kr. šumarskom učilištu u Križevcima od 21. do 24. veljače t. g. Prvim ožujkom započimljе drugo polugodište.

K osnovi nove naredbe o šumarskih državnih izpitih. Upravljujući odbor društva zaključio je u svojoj odborskoj sjednici od 3. veljače t. g. upraviti na visoku kr. zemaljsku vladu predstavku, i molbu, da visoko-ista blagoizvoli u interesu stvari čim skorije izdati novu naredbu o polaganju višjih državnih izpita, za samostalnu šumarsku upravu, u smislu zaključaka VI. glavne skupštine šumarskog društva. — Nadamo se u interesu stvari, da će visoka vlasta pravednoj toj molbi čim prije udovoljiti, ter shodna učiniti, da i naši šumarski izpiti — budu i zbilja više praktično obiležje zadobiti. — Kako u obće u nas prednaobrazba šumarskih kandidata vele raznolika — imao bi baš taj državni izpit biti onim sredstvom, kojim bi se jedan put za svagda moglo prepiciti svako zlo, u pogledu strukovnjačkog absolutnog znanja kandidata. Kandidat neka je naučio — bud gdje — nu znati mora — to neka bude načelo. — Theoritički izpiti u školi i prije prakse — onda državni izpit, za dokazati praktično spoznanje i okretnost. —

Opet jedan lugar usmrćen nesmotrenošću. Milković Tomo seljak iz Delić poljane u slunjskom kotaru, došavši dne 29. siječnja o. g. k nadlugaru Franji Žaleu u posjet, uze nadlugarevu pušku i nabi ju. Uz Milkovića stajaše Žalac, razgovarajući se. Nesmotrenošću Milkovićevom, opali se nehotice nabita puška, i pogodi Žalea tako nesretno, da je na mjestu ostao mrtav. Milković opazivši svoga prijatelja mrtva, ode u Slunj, te se sam prijavi sudu.

Izpravnjena su mjesta. Mjesto šumarskog vježbenika, kod gospoštije u Daruvaru. Mjesto šumara kod gospoštije u Valpovu, i kod djakovačkog vlastelinstva. Zatim mjesto obćinskog šumara u Slatini, (odnosne molbe kr. podžupaniji u Virovitici).

Promjene u šumarskom osoblju. Imenovani su: kotarski šumar g Makso Prokić do sada privremenim upravitelj kod gospodarstvenoga ureda petrovaradinske imovne obćine u Mitrovici definitivnim nadšumarom i upraviteljem kod rečenoga ureda; procjenbeni šumar pristav g. Franjo Gašparac i šum. vježbenik g. Vladoj Angiel, obadva kod ogulinske imovne obćine u privremenom svojstvu; abiturient križevačkog gospod.-šumara, učilišta g. Dragutin Lasman privremenim šumarskim vježbenikom kod gospodarstvenoga ureda otočke imovne obćine; nadalje stupio je abiturient križ. gospodar.-šumarskoga učilišta gospodin Elzear Mlinarić kao dobrovoljni šumarski vježbenik kod kralj. šumarskoga nadzorničtva zemaljske vlade, a gosp. Nikola Arlov privremenim nadlugarom u Sinju u Dalmaciji.

Izpravak. U I. ovogodišnjem svezku našega organa uvkla nam se je kod imenovanja pogrieška glede g. Dragutina Czernitzky-a, isti je najme u svojstvu kralj. šumara pridieljen privremeno za upravitelja kr. šumarko-dohodarstvenog ureda u Fužine.

Stanje družtvene blagajne

od 1. siječnja do 28. veljače 1883.

		Prihod		Razhod	
		for.	nč.	for.	nč.
1	Ostatak konecem godine 1882. (u gotovom novcu i kamatonosno uloženo).....	759	56		
2	Primitak od 1. siječnja do 28. veljače tekuće godine.....	1268	41		
	Ukupno.....	2027	97		
3	Izdatak od 1. siječnja do 28. veljače tekuće godine.....			320	70
	Ostatak.....	1707	27		
	i to:				
	1) u gotovini	407	fr. 8 nč.		
	2) u zagrebačkoj zalagaoni i štedioni na književu broj 4078.....	400	.. — ..		
	3) u prvoj hrvat štedioni na književu broj 46016.....	900	,, 19 ,,		
	ukupno kao gore... 1707	fr. 27	nč.		
	Tražbine:				
	Na redovitim prinescima duguje iz prošlih godina 46 članova ukupno.....	323	.		
	Za uvrstbu oglasa u šumarski list.....	11	.		
	Tražbina.....	334	.		

M. Vrbanić,
predsjednik.

Dr. V. Köröskényi,
tajnik.

P o t v r d a

uplaćenih družtvenih prinosa od 1. siječnja 1883. do 28. veljače tekuće godine.

Sliedeće korporacije i gg. članovi uplatiše u družtvenu blagajnu: Brodska imovna občina 100 for. — Gradiška imovna občina 50 for. — II. banska imovna občina 10 for. — I. banska imovna občina 10 for. — Imovna občina Otočka 10 for. — Glavni grad Zagreb 10 for. — Križevačka imovna občina 6 for. — Petrovaradinska imovna občina 20 for. — Grad Petrinja 10 for. — Grad Križevci 9 for. — Grad Varaždin 5 for. — Grad Osiek 6 for. — Grad Karlovac 6 fr. — Vlastelinstvo Pakrac 10 for. — Grof Eltz Dragutin 25 for. — Biskup J. J. Štrosmajer 6 fr. — Basar Toša 4 for. — Jerbić Ivan 4 fr. — Prokić Makso 8 for. — Anderka Julio 8 for. — Patzak Anton 8 for. 80 nvč. — Hiebel Franjo 12 for. — Brouček Dragutin 8 for. — Zechel Gustav 17 for. — Grospić Ferdo 3 for. — Pausa Gustav 4 for. — Soretić Ante 4 for. — Vrbanić Mio 4 for. — Bilisko Stanko 4 for. — Makovička Vatrosslav 5 for. — Striga Miladin 5 for. — Kadleček Ivan 4 for. — Richter Rajko 8 for. — Kuhinska Josip 4 for. — Bönel Franjo 3 for. — Köröskényi Vjekoslav 4 for. — Fischbach Robert 5 fr. — Kesterčanek Fran 4 fr. — Hajek Bogoslav 4 for. — Bogoević Tomo 4 for. — Benak Vinko 4 for. — Sever Deni 6 for. — Šklebar Sime 4 for. — Dračar Vinko 5 for. — Dojković Vilim 4 for. — Frkić Stjepan 4. for. — Hlava Dragutin 2 for. — Laksar Dragutin 4 for. — Rosipal Franjo 4 fr. — Schmidt Dragutin 5 fr. — Danek Josip 17 for. — Burda Milan 4 for. — Nanicini Dragutin 2 for. — Všetečka Vojtjeh 4 for. — Agjić Kosta 4 for. — Agjić Prokop 7 for. — Beyer Gjuro 2 for. — Brnčić Ivan 4 for. — Houvalt Vjenceslav 4 for. — Korošec Ante 4 for. — Dadourek Antun 4 for. — Stary Venceslav 4 for. — Stein Ljudevit 4 for. — Vitlačil Josip 4 for. — Werner Vilim 4 for. — Bubanović Julio 6 for. — Petrović Adam 2 for. — Böllein Koloman 4 for. — Heintz Gustav 4 for. — Hankonji Stjepan 2 for. — Knobloch Pavao 4 for. — Korab Ante 4 for. — Pilz Vjekoslav 4 for. — Riemer Ladislav 4 for. — Starčević Martin 4 for. — Tropper Ivan 4 for. — Brosig Radoslav 4 for. — Brosig Ljudevit 4 for. — Demetrović Juraj 4 for. — Herzl Adolf 4 for. — Koča Gjuro 8 for. — Martinović Adolf 4 for. — Nemčić Edo 4 for. — Peklić Aleksander 4 fr. — Polak Gustav 4 for. — Puk Mirko 4 for. — Urban Josip 4 for. — Švrlijuga Stipe 6 for. — Hirsch L. 5 for. — Cerman Vastroslav 4 for. — Pohl Edo 4 for. — Radić Ivan 5 for. — Iskra Josip 5 for. — Rajković Pavao 5 for. — Košćec Nikola 4 for. — Grof Kulmer Miroslav 5 for. — Grund Hugo 4 for. — Rosipal Edo 4 for. — Losert Adolf 12 for. — Kalina Josip 10 for. 80 nvč. — Petanjek Fran 4 for. — Majsatz Viktor 5 for. — Barišić Pavao 4 for. — Donadini Ivan 4 for. — Kraus Gustav 4 for. — Lončarić 4 for. — Rasbach 4 for. — Stehus Josip 4 for. — Trötzer Dragutin 3 for. — Zikmundevsky Ferdo 4 for. — Herzl Edo 4 for. — Sacher Jos. 4 for. — Opara Stjepan 4 for. — Ivić Andrija 5 for. — Bouček Otokar 4 for. —

Mittermüller Ferdo 4 for. — Renner Ante 4 for. — Farkaš Vatroslav 5 for. Kadić Dragutin 10 for. — Pibernik Edo 10 for. — barun Stilfried 5 for. — Lang Rikard 4 for. — Šmidinger 4 for. — Havliček Josip 8 for. — Kreutz Josip 4 for. — Hellebrandt Josip 4 for. — Jareš Gjuro 4 for. — Gürtler M. 5 for. — Gettvert Andrija 5 for. — Napokon začastni član Danholovský Adolf položi kao pripomoč družtvu 15 for.

Zatim nadlugari i lugari: Damjanović Kuzman 3 fr. — Momčilović Ivan 3 fr. — Vlaisavljević Petar 2 fr. — Čorak Mato 4 fr. — Dujmović Fr. 4 fr. — Antolović Donat 3 fr. — Babić Ivan 3 fr. — Lenaković Vinko 6 fr. — Borovkić Ferdo 6 fr. — Bubalović Marko 3 fr. — Ćordašić Ivo 6 for. — Dorić Petar 6 fr. — Filić Marko 3 fr. — Filipović Mato 6 fr. — Jakobovac Simo 6 fr. — Jurić Marijan 3 fr. — Ivić Vjekoslav 6 fr. — Kladarić Martin 3 fr. — Kladarić Marijan 6 fr. — Kopić Mijo 6 fr. — Kovačević Ante 6 fr. — Kovačević Petar 6 fr. — Leutgeb Oštirov 3 fr. — Matasović Adam 3 fr. — Matasović Mato 6 fr. — Matijević Ante 6 fr. — Mazalović Joso 6 fr. — Mikinčić Ilija 6 fr. — Milinković Ivan 6 fr. — Rakitić Joso 6 fr. — Rugašević Ferdo 6 fr. — Simić Franjo 6 fr. — Stanić Franjo 6 fr. — Stanić Fr. 6 fr. — Stojanović Božo 6 fr. — Schneeberger Josip 3 fr. — Švabić Petar 6 fr. — Tučaković Marko 6 fr. — Tvrdoević Ivo 6 fr. — Užarević Ilija 6 fr. — Vincetić Blaž 6 fr. — Vrbljančević Franjo 6 fr. — Zetović Simo 6 fr. — Filipović Živko 3 fr. — Marošević Nikola 2 for. — Bažianec Gjuro 2 for. — Galović Ignac 2 fr. — Bartulić Franjo 3 for. — Tomljenović Luka 2 for. — Dujmović Frane 4 fr. — Vuksan Janko 4 fr. — Počnić Petar 2 f. — Bogdanović Petar 2 fr. — Ljubobratić Mile 2 fr. — Žubčić Dane 4 fr. — Mrazović Franjo 3 fr. — Kemenović Mato 3 fr. — Horvatić Ivan 3 fr. — Sivec Mirko 3 fr. — Pernar Ivan 3 fr. — Ribarić Josip 3 fr. — Bradić Nikola 3 fr. — Domitrović Jos. 3 fr. — Pećina Luka 3 fr. — Toljević Stanko 3 fr. — Krušić Mirko 3 fr. — Funtek Josip 3 for. — Perović Mato 3 for. — Karasić Tomo 3 fr. — Predragović Arsenija 3 fr. — Paraga Mio 3 fr. — Čoporda Mile 3 f. — Čoporda Pero 3 fr. — Gjuričić Gjuro 3 fr. — Jakšinić Joso 3 fr. — Lazić Nikola 3 fr. — Pavleković Nikola 3 fr. — Posavac Marko 3 fr. — Sokolović Trioun 3 fr. — Crevar Kuzman 2 fr. — Krainčević Ivan 2 fr. — Kovačević Ivan 2 fr. — Vugrinović Ivan 2 fr. — Živković Ivan 2 fr. — Bedaković Simo 2 fr. — Momčilović Ivan 6 fr. — Marković Ivan 3 fr. — Kuštan Mio 9 fr. — Grba Sime 2 fr. — Čopp Franjo 6 fr. — Paić Adam 2 fr. — Vlaisavljević Ivo 2 fr. — Čorak Moisija 2 fr. — Dmitrašinović Staniša 2 fr. — Jerić Moisija 2 for. — Dotlić Lazo 2 for. — Bobić Dmitar 2 for. — Simić Joso 2 for. — Čučak Dane 2 fr. — Dozet 2 fr. — Svilar Mile 2 fr. — Knežević Ilija 2 for. Zubović Ante 6 fr. — Kocian Petar 3 for. — Krlić Petar 3 for. — **Ukupno 1256 for. 60 novč.**

Što nam gg. članovi nadoknadiše na poštarini, nismo ovdje uvrstili, jer su to prelazni novci u blagajni.

Predsjedništvo.

Stupili nadalje u družtvu novom godinom: 9. Imovna občina Otočka sa go-
dišnjim prinosom od 10 for.; — 10. Gürtler M. kotarski šumar u Stankovcu;
— 11. Adam Petrović substituirani kotarski šumar u Glini, oba kod I. banske
imovne občine.

Dopisnica uredničtva.

G. V. C. u K. (Slavonija). Na pripisanom hvala. — U pogledu Vaše stvari
nemogosno do sada još ništa saznati — u ostalom do zgode pismeno više.

G. F. Z. u Z. (Dalmacija). — G. A. T. u Z. (Hrvatska) — srdačna hvala —
upotrebit će se.

G. P. K. u K. na pripisanom hvala, obećano molimo čim prije.

G. M. P. u K. (Slavonija). — Vaše nazore nemožemo nipošto dieliti, naslov
družtva, ostao je kao i prije, a glede ostalog posve ste krivo obavješten — u osta-
lom do zgode više.

 **Kod predsjedničtva družtva mogu se dobiti svi tečaji šu-
marskoga lista, tečaj za 1 for. 50 nvč.; pojedini svežčići
za 40 nvč.; gg. članovi koji na to reflektiraju neka to
izvole prijaviti tečajem mjeseca ožujka i travnja, jer se na
kašnije prijave neće moći obzir uzeti.**

**Gospoda članovi koji nebi dobili družtveni list redovito,
molimo, da ga s mjesta kod predsjedničtva poštarskom dopisni-
com reklamuju.**

**Gospoda članovi koji su nam pripislali novac, koji ovdje
nebi bio izkazan, neko izvole odmah dopisnicom reklamovati, da
možemo prema tomu shodna odrediti.**

**Predsjedničtvo: Zagreb, marvinski trg br. 28 prvi kat.
Uredničtvo: Križevci, Preradovićeva ulica br. 319.**